

Ka Ram

EĞİTİM DERGİSİ

OCAK 2021 • SAYI 2

2020'DE NELER YAPTIK?

COVID-19 SÜRECİNDE
SEREBRAL GÖRME ENGELLİ
ÇOCUKLARDA
UZAKTAN EĞİTİM

ÇOCUKLARDA EKRAM
KULLANIMI

OTİZMLİ ÇOCUKLARA
BAĞIMSIZLIK KAZANDIRMA:
"ETKİNLİK ÇİZELGELERİ"

ÖZEL YETENEKLI
ÇOCUKLARDA GERÇEKÇİ
OLMAYAN BEKLENTİLERİN
OLUMSUZ ETKİLERİ

BİR PANDEMİ
MASALI: MAVİ
ORMAN

KADIKÖY REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ E-BÜLTENİ

SAYI 2 - OCAK 2021

İMTİYAZ SAHİBİ

KADIKÖY REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ ADINA
KURUM MÜDÜRÜ
FİGEN ŞAHİN

YAYIN EKİBİ

BURCU TATAR
DENİZ YEKELER
ESİN ALKAN
NALAN GÜLER CEYLAN
NURAY ÖZBOSNALIOĞLU
SANEM BAY

TASARIM/DİZGİ
NALAN GÜLER CEYLAN

ADRES

TÜTÜNCÜ MEHMET EFENDİ CAD.
TERCÜMAN ÇIKMAZI NO:7 GÖZTEPE
KADIKÖY/İSTANBUL

02163023352

<http://kadikoyram.meb.k12.tr>

kadikoy.ram

kadikoyrehberlikvearastirmamerkezi

kadikoy.ram

Kadıköy RAM

İÇİNDEKİLER

COVID-19 SÜRECİNDE
SEREBRAL GÖRME
ENGELLİ ÇOCUKLARDA
UZAKTAN EĞİTİM-3

ÖZEL YETENEKLİ
ÇOCUKLARDA
GERÇEKÇİ OLMAYAN
BEKLENTİLERİN
OLUMSUZ ETKİLERİ-11

OTİZMLİ ÇOCUKLARA
BAĞIMSIZLIK
KAZANDIRMA: "ETKİNLİK
ÇİZELGELERİ"-19

ÇOCUKLARDA EKРАН
KULLANIMI-33

2020' DE NELER YAPTIK?-40

BİR PANDEMİ MASALI:
MAVİ ORMAN-43

KİTAP VE FİLM
KÖŞESİ-65

COVID-19 SÜRECİNDE SEREBRAL GÖRME ENGELLİ ÇOCUKLARDA UZAKTAN EĞİTİM

Doç. Dr. Z. Nazan BAYKAN

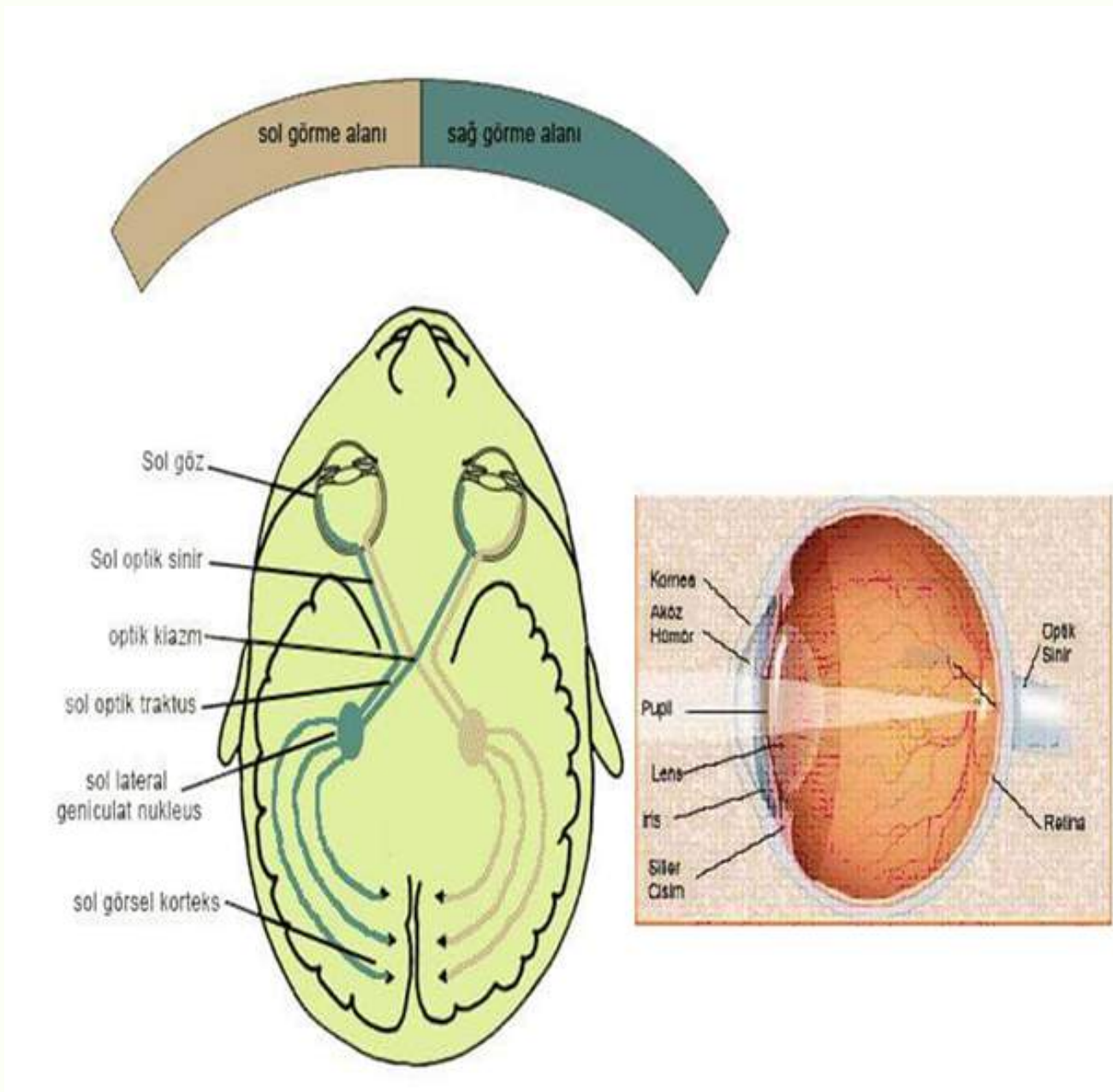
Covid-19 pandemisi sürecinde tüm çocuklar, yüzyüze eğitimden sanal eğitim ortamına geçilmesi ile birçok zorluklar yaşadılar. Sanal eğitim; özel eğitim gereksinimi olan görme ve/-ya ilave engelli çocuklarımızda, gerek eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak formatların geliştirilmesi, gerek bütüncül gelişimlerine dönük destek programlarının oluşturulmasındaki zorluklar nedeni ile bu grup çocuklarımızın, bu dönemde en dezavantajlı grup olmalarına neden olmuştur. Görme ve/-ya ilave engelli çocuk aileleri, covid-19 sürecinde, tipik gelişen çocuğu olan ailelere kıyasla belirgin farklı zorluklar yaşamaktadırlar. Enfeksiyon korkusunun yanında eve kapanmanın getirdiği kısıtlılık, annenin maddi- manevi yorgunluk sonrası yaşadığı tükenmişlik, rehabilitasyon merkezlerinde veya okul ortamında sosyalleşemeyen görme ve/-ya ilave engelli çocuklarımızda belirgin istenmeyen davranışların oluşmasına, motivasyon eksikliğine sebep olmaktadır. Motivasyon eksikliği, çocuklarımızın öğrenmeye karşı direnç oluşturmalarında da en önemli etkindir. Bu nedenle bu yazımda ülkemizde ne yazık ki tanı alamayan, yanlış tanımlarla etiketlenen serebral görme bozukluğu olan çocuklarımızın sanal ortamda bilgiye ulaşabilmeleri için bazı yapılması gerekenlere değineceğim.

Brad Yeo

GÖRME SİSTEMİMİZ

Görme sistemimiz, gözümüz, görme yolları ve beyinden oluşan üçlü bir sistemdir. Biz beynimizle görürüz. Gözümüz fiziki çevreden aldığı uyarıyı beynimize iletir, beyne gelen görsel bilgi, beynin yüksek merkezlerinde kodlanır, bir anlamda tercüme edilir. Beynin %50 den fazlası görme yolları ve ilgili merkezlere ayrılmıştır.

Beyin hasarı sonrası ortaya çıkan görme bozukluklarına serebral görme bozukluğu (SGB) diyoruz. SGB göze ait nedenlerle ortaya çıkan görme bozukluğu, göze ait nedenle oluşan az görmeye göre daha farklı sonuçlara neden olur. Göze ait nedenle ortaya çıkan görme bozukluğu ve sonrasında oluşan az görme geliştirilemez veya daha kötüye gidebilir. Ancak beyin hasarı oluşan çocuğun olgunlaşmamış beyinde, immatür beyinde, yapılacak görsel re/-habilitasyon uygulamaları ile görmeyi geliştirmek mümkündür. Burada temel beyin plastisitesidir. Beyin plastisitesi, beyindeki sinir hücreleri arası bağlantıların düzenlenmesi ve yeni bağlantılar kurulma sürecidir. Tipik gelişen çocuğun yeni şeyler öğrenmesi ve beyin hasarlı çocukta görme re/-habilitasyon çalışmalarının temeli beyin plastisitesidir. Erken çocukluk dönemi, beyin plastisitesinin en yoğun olduğu dönemdir. Göz hekimi, hikayesinde, beynin harabiyeti olan (doğumda oksijensiz kalması, hypoksi; doğumda veya sonrasında beyin içi kanama geçiren, hidrosefali gelişen, beyin iltihabı olan çocuklarda olduğu gibi), görsel davranışları, göz muayenesi ile izah edilemeyen çocuklar öncelikle SGB nu düşünmelidir. SGB, bugün ülkemizde dahil tüm gelişmiş ülkelerde, çocukluk çağı, en sık rastlanan az görme etmenidir.

SGB da tanı çocukların görsel davranışları ile konur. SGB da çocukların özelliklerini aşağıda ki gibi sıralayabiliriz.

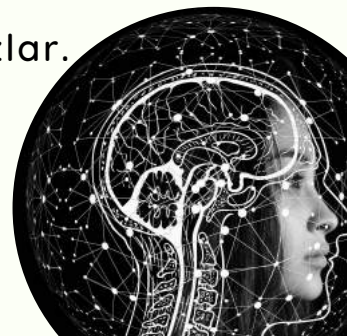
- Gören kör gibidirler.
- Yüzleri ifadesiz olabilir.
- Amaçsız göz hareketleri vardır.
- Görsel dikkatleri çok az veya hiç yoktur.
- Yüze bakmak istemezler.
- Görsel iletişim azalmıştır.
- Parmakla işaret etmezler.

Günlük yaşamda farklı görsel davranışları vardır.

- Işığa takılıp kalabilirler.
- Uzanırken kafayı çevirirler.
- Çevresel görme alanı daha işlevseldir.
- Yan bakarlar.
- Hareketli cisimlerle daha ilgilidirler.
- Görme becerileri gün içinde ve farklı zamanlarda değişkenlik gösterebilir.
- Kendi ortamlarında görsel olarak daha işlevseldirler.
- Görsel merak, araştırma yoktur.
- Görerek öğrenmede çabuk yorulurlar.
- Işığa duyarlı, fotofobik, olabilirler.
- Renkler öğrenmelerinde çıpamızdır.

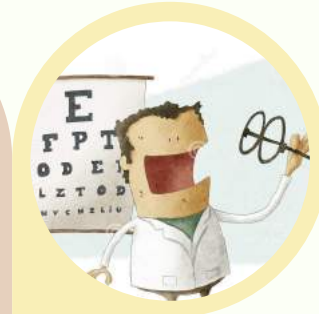
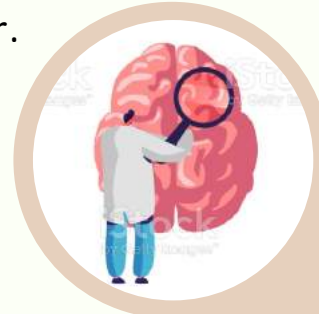
Görsel algı oluşturmada da güçlük yaşarlar.

- Kalabalık ortamlarda görmeyi kullanmaz, ağlama krizi veya tükenmişlik yaşayabilirler.
- Yüzleri tanımda zorlanabilirler. Farklı kişileri amcam, dayım diye gidip elini tutabilirler.
- Dar aralıklı yerleştirilmiş şekil ve cisimleri algılayamazlar.
- Durağan cisimleri fark etmeyebilirler.

SGB da görmenin geliştirilmesi çalışmalarında öncelik; çocuğun dinamik ortamlarda işlevsel görmesinin değerlendirilmesidir. Tanıyı hekim koyar. İdeal olan göz hekimi ve çocuk nöroloğunun birlikte tanı koymalarıdır. O nedenle tanılama amaçlı göz hekimi ve eğitsel amaçlı görme engelliler hocası ve çocuk gelişimci çocuğu değerlendirir. Değerlendirme sonrası çocuğun görmeyi kullanmasının zayıf ve güçlü yönleri tespit edilir. Bu çalışmalar sonrasında çocuğun bireysel eğitim programı ve eğitim ortamı belirlenir. Tüm çalışmalarda aile takıma dahil edilmeli, mutlaka ailenin gelenek, görenek ve manevi değerlerine saygı gösterilmelidir. SGB da her çocuk biriktir. O nedenle programların bireysel bazda uygulanması esastır.

Covid-19 sürecinin ailenin yaşamına getirdiği zorluklar yanında, SGB olan çocukların, diğer çocuklar gibi uzaktan eğitim alması, sanal ortamda oyun, ders, toplantılara katılması, bunlara bakmak istememesi, dikkatinin çabuk dağılması ama en önemlisi verilmek istenen bilgiye ulaşp ulaşamadığı konusu hem okul ve ders yöneticileri hem de aileler için önemli bilgi eksikliği olan ve sorun teşkil eden bir konudur. Tüm uygulamalarda, asla akıldan çıkarılmaması gereken konu her çocuğun kendi sanal ortamdan yararlanma koşullarının biricik olduğu ve her çocuğun işlevsel görmesini bu amaçla kullanabilmesi için ideal şartların oluşturulmasıdır. Bu şartların oluşturulmasında göz hekiminin vereceği, işlevsel görme raporu temeldir.

Uzaktan eğitimde eğitimcilerin, SGB olan çocuk sahibi ailelerin dikkat etmesi gerekli genel koşulları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

Eğitim veren kişinin aşağıdaki uygulamaları yapmaları yararlı olur:

- Gösterdikleri materyalin, çocuğun tanıdığı, bildiği materyal olması,
- Ekranda çocuğun öğretmeni görmesinden çok, öğretmenin çocuğu takip edebilmesi esastır. Bu amaçla eğitimcinin tablet-tablet, tablet-akıllı telefon, bilgisayar-tablet gibi çift araç kullanması gerekebilir,
- Yavaş yavaş, tane tane konuşarak çocuğun algılaması için süre tanınması, acele edilmemesi,
- Çocuğun sevdiği renkte materyal kullanımı,
- Materyallerin tek tek gösterilmesi, gerektiğinde üstten veya arkadan ışık tutarak belirginleştirilmesi,
- Kıyafet seçiminde koyu renklerin ve desensiz giysi seçimi,
- Sunucunun arka planının da karmaşa olmaması, tercihen düz renk olması,
- Hareketlerin yavaş uygulanması ve her şeyin kelimelerle izah edilmesi,
- Çocuğun dikkat süresi göz önüne alınarak sık ara verilmesi,
- Eğitim veren kişinin ekranının parlamıyor olması,
- Eğitimci çocuktan, dik otur, gözüme bak gibi taleplerde bulunmamalıdır.
- Sıklıkla çoklu engeli olan çocuk kafasını merkezden daha uzakta tutabilir, masa üzerine yığılabilir. Bunlar dinlemediği anlamına gelmez.
- Eğitimci çocuğun taklit yapmasını istememelidir. Yüze bakma zorluğu, taklit becerisi olmayan SGB olan çocukta taklit becerisi olmayabilir.
- Eğitim veren kişi kadın ise dudağı koyu renk bir kırmızı rujla boyalı olmalıdır.

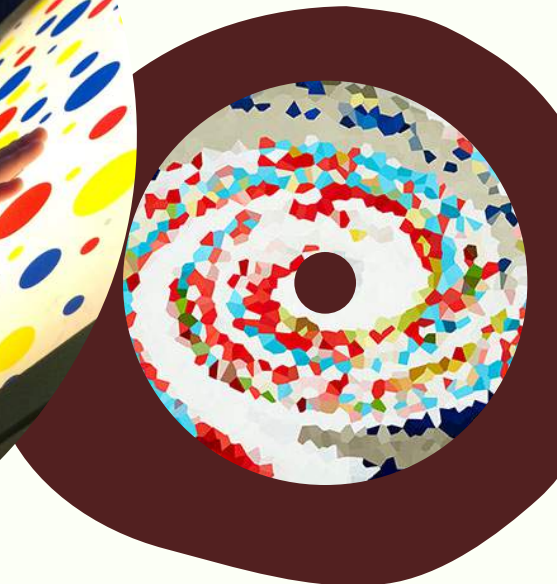
Ailelerin de dikkat edeceği özellikler vardır:

- Bakılan ekrana gelen ışığı ayarlamak, kamaşma olmamasına dikkat etmek
- Aileler, seanslardan önce evin fotoğraflarını uygulayıcıya yollayıp, seans esnasında gerekli çevre düzenlemeleri için danışmanlık alabilirler
- Ekranı, monitörü siyah bir zemin üzerine koyup çevresinde dikkat dağıtacak biblo gibi cisimler kaldırılmalı
- Ekran arkasında karmaşa olmamalı
- Ekran çocuğun kullandığı en iyi görme alanına yerleştirilmeli
- Çocuk hangi pozisyonda izleyecek, ergoterapist ile belirlenmeli
- Ekranda gördüğü kişi ve arkadaşlarının resmi gösterilerek tanıtılmalı
- Ders öncesinde, neler anlatılacağı konusunda eğitimci ve aile önceden görüşerek gerekli materyallerin 3 boyutlu halleri çocuğa tanıtılmalıdır. Sanal ortamda eğitim 2 boyutludur ve çocukta çalışılan cismin, kişinin, durumun kavramı gelişmemiş olabilir.
- Ailelerin seans öncesinde, çocuğun sık kullandığı cisim, oyuncak, giysi resimlerini eğitimeciye yollamaları ve eğitimecinin buna göre materyal hazırlaması öğrenmeyi kolaylaştırır.

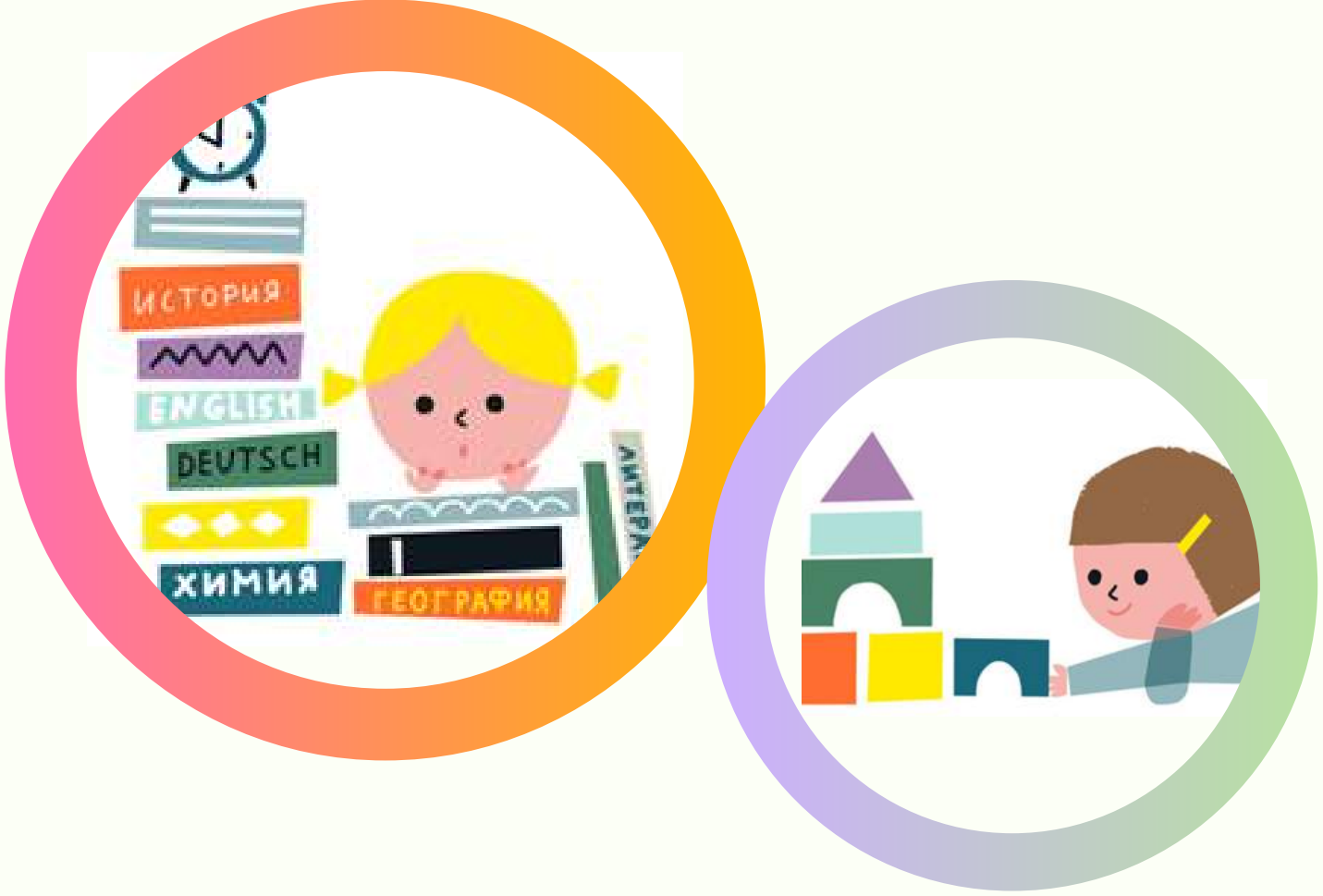
İçinden geçtiğimiz bu zor günlerde, görme ve/-ya ilave engelli çocuklarımızın büyük grubunu oluşturan SGB olan çocuklarımızın sanal ortamdaki yararlanmaları konusunda çocuk göz hekimlerine, çocuk gelişimciler ve görme engelliler hocalarına önemli görevler düşmektedir. Konunun daha iyi anlaşılması ve milli eğitim bakanlığı ile sağlık bakanlığı arasında yapılacak çalışmalar ve üniversitelerin ilgili bölümlerinin konu üzerinde yoğunlaşmaları, dünyada katastrofik şekilde artan SGB ile ilgili bilgi ve uyarlamalarımızı geliştirecektir. İvedi olarak yapılması gerekli bu çalışmalar, ülke kaynaklarının da boşa gitmesine engel olacaktır.

KAYNAKLAR:

- 1.Ozturk T, Er D, Yaman A, Berk AT. Changing trends over the last decade in the aetiology of childhood blindness: A study from a tertiary referral centre. Br J Ophthalmol. 2016;100:S:166–71.
- 2.Peher N, Chougule P, Dutton GN: Cerebral visual impairment in children; Causes and associated ophthalmological problems.Indian J.Ophthalmol.2018;66(6):812-815.
- 3.Nielsen LS, Skov L, Jensen H. Visual dysfunctions and ocular disorders in children with developmental delay, I Prevalence, diagnoses and aetiology of visual impairment. Acta Ophthalmol Scand. 2007;85:149–56.
- 4.<http://www.nazanbaykan.com/gorme/gormemiz>
- 5.<http://www.nazanbaykan.com/gorme/serebral-kortikal-gorme-bozuklugu-skgb>
- 6.<https://www.perkins.org/india/perkins-india-covid-19-response-plan>,
<https://www.perkinselearning.org/technology/blog/tips-providing-remote-video-instruction-students-cvi>
- 7.<https://pcvis.vision/educators-and-therapists/phase-ii-cvi/>
- 8.https://www.perkinselearning.org/sites/elearning.perkinsdev1.org/files/CVI_ConsiderationsForDistanceLearning_FINAL.pdf

ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARDA GERÇEKÇİ OLMAYAN BEKLENTİLERİN OLUMSUZ ETKİLERİ

Ekaterina Trukhan

Psk. Dan. Esin ALKAN

Özel yetenekli çocuklar farklı, hızlı öğrenen, problem çözme becerileri ileri düzeyde olan, güçlü hafıza ve yaratıcı özelliklerinin yüksek olması ve daha bir çok becerileri yönünden yaşitlarından ayrılırlar. Bu çocukların akranlarına göre en avantajlı oldukları ve hızlı ilerleme gösterdikleri alan zihinsel gelişimleridir. Aynı zamanda fiziksel, duygusal, dil, sosyal ve davranışsal alanlarda da diğer çocuklardan ayırt edici özellikler gösterebilmektedirler.

Özel yetenekli çocukların var olan potansiyellerini en üst düzeyde gerçekleştirmeleri, beceri ve yeteneklerinin gelişmesi için yönlendirilmeye ihtiyaç duyduklarını, bu nedenle de erken yaşlarda fark edilmelerinin önemli olduğunu bilmekteyiz. Toplumda ender rastlanan bu çocukların fark edilmemeleri, uygun ortamlarda desteklenmemeleri halinde, bir tanesinin bile eğitim kapsamı dışında kalması büyük bir kayıptır. Bu çocuklar gelecekte girişimler, icatlar, büyük işler yapabilir, geleceğin bilim insanları, sanatçıları, sporcuları vs. olabilirler. Dolayısıyla bireysel farklılıklarına uygun eğitim ortamlarının ve imkanlarının sağlanmaması durumunda, yetenekleri ve potansiyeli körelebilir.

Özel yetenekli çocukların yetiştirilmesinde, öncelikle ebeveynlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Aileler tarafından çocukların, küçük yaşlarda fark edilmeleri, öğrenme arzuları, ilgileri ve hayallerinin desteklenmesi çok önemlidir. Özel yetenekli çocuklar ilgi ve yetenek alanlarına göre yönlendirip, yüreklendirilmelidir.

Ekaterina Trukhan

Özel yetenekli bir çocuğa sahip olmak, ebeveynler için heyecan verici, gurur kaynağı olmakla beraber, ailelerin çoğu zaman endişe ve korkuya kapıldıkları görülmektedir. Aileler, çocuklarını yetiştirme sürecinde pek çok sorunla karşılaşır, ne yapacaklarını bilemez durumda hissedebilirler çocukların arada kaybolmaması için destek almaları gerekebilir. Belli alanlarda akranlarından anlamlı düzeyde ileride olmaları, bu çocukların davranışsal ve duygusal yönden problem yaşamadığı anlamına gelmez.

Özellikle eş zamanlı olmayan gelişimleri nedeniyle, duygusal olgunlukları bilişsel gelişimlerinden geri kalabilmektedir. Aileler çocuğun bir alanda gösterdiği üstün özelliklerini, diğer gelişim alanlarında da göstermesi gerektiği beklentisine sahip olmaktadır. Ailenin ve çevrenin beklenti düzeyinin yüksek olması, hatalı tutum ve yaklaşımlar, üstün yetenekli çocuklarda stres yaratabilir. Çocuk bu beklentileri karşılayamadığı zaman kendini yetersiz hissedebilir, hayal kırıklığı yaşayabilir ve benlik algısı olumsuz etkilenebilir.

Naomi Kado

Ekaterina Trukhan

Özel yetenekli çocuklar ebeveynlerinin beklentilerinden çok etkilenmektedirler. Ailelerin mükemmeliyetçi tutumları, kendi başaramadıkları, gerçekleştiremedikleri ideallerini çocuk üzerinden gerçekleştirmeye yönelik tutum ve yaklaşımları, çocuklarda yoğun düzeyde anksiyete oluşturmaktadır. Çocukların mükemmeliyetçiliğinin desteklenmesi, onların, "endişeli, huzursuz ve kızgın" hissetmelerine neden olmaktadır. Ebeveynlerin gerçekçi olmayan beklentileri , çocukların yüksek hedefler belirlemesini sağladığı için, bu nedenle hayal kırıklığına uğramaktan korkabilirler. Yine özel yetenekli çocukların duygularının gözardı edilip, sadece başarılarına odaklanması özellikle çocukların özsaygılarına zarar vermektedir.

Birçok becerisi kendi yaşıtlarının üstünde olan özel yetenekli çocuk, duygusal olarak normal gelişim göstermesinden dolayı, zaman zaman takvim yaşına uygun normal kabul edebileceğimiz, davranışlar sergileyecektir. Fakat “her zaman mükemmel, en iyisi olması gereken çocukların” bu durumu, genellikle çevresindekiler tarafından eleştirilecek ve kabul görmeyecektir. Bu davranışları baskılamak, onun “çok zeki ama mutsuz” bir çocuk olmasına neden olacaktır.

Ekaterina Trukhan

Beatrice Cerocchi

Özel yetenekli çocukların fark edilmesinde, öğretmenlerin gözlemleri ve değerlendirmeleri son derece önemlidir. Okula başladıklarında aşırı yüksek beklentiler, bu öğrencilerin öğrenmeye, okula karşı ilgilerinin azalmasına, akademik başarısızlığa ve davranış sorunlarına yol açmaktadır. Özel yetenekli tanısı nedeni ile çocuğa hata yapma şansı tanınmaması çocukta psikolojik problemler (düşük özgüven, depresyon, içe kapanma vb.) yaratabilir. Özel yetenekli bir çocuğa ailesi ve çevresi tarafından “sen üstün zekalısın, diğer akranlarından farklısın” şeklinde bir etiketlemeden kaçınmak son derece önemlidir.

Özel yetenekli çocukların her alanda başarılı olamayacakları bilinmelidir.

Bilişsel düzeyi üst seviyede olan bir çocuk, fizisel veya sosyal uyum olarak akranlarından geride olabilir. Bu konuda öğretmenler, beklentilerini gerçekçi düzeyde tutmalı, çocuğun davranışlarının yaşına uygun olmasına fırsat vermeli ve geride kalmış gelişim alanlarını desteklemelidir. Özel yetenekli çocukların ilgi duydukları alanlarda öğrenme coşkuları ve motivasyonları yüksektir. Ancak okul hayatında yaşından ileri performans gösterdiği becerilerde normalleştirilmeye çalışılmaları , akranlarının hızına uymak zorunda bırakılmaları motivasyonlarını düşürebilir. Okulda yapılan çalışmalar ve verilen ödevler seviyelerine uygun olmazsa, okul onlar için sıkıcı hale gelebilir.

Bazı çocuklarda hem özel yetenek, hem de öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu ve davranış sorunları görülebilir. Güçlü yönleri, yetenekleri yerine yetersizliklerine odaklanılırsa benlik algılarında düşüöşlere neden olabilir ve kendine güveni azalabilir.

ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ NASIL DESTEKLENMELİDİR?

- Gerçekçi hedefler konmalı, çabaları takdir edilmeli,
- Motivasyonu artırmak için ilgi duyduğu alanlarda desteklenmeli,
- Yeteneklerinin gelişmesi için uygun ortamlar sağlanmalı,
- Merak duyguları ve yaratıcılıklarının gelişmesi için zihninde oluşan soruları ve düşüncelerini ifade etmeye teşvik edilmeli,
- Mükemmeliyetçilik duygusu ile başa çıkmasına yardımcı olunmalı,
- Başarı konusunda akranları ile mukayese edilmemeli,
- Başarılarını aşırı abartılmamalı veya olduğundan aşağı biçimde değerlendirilmemeli,
- İlgili ve isteklerini belirleyebilmesi için seçenekli ortamlar hazırlanmalı,

**İLGİLİ VE İSTEKLİ
OLDUĞU ALANLARA
YÖNLENDİRİLMESİ
ÖNEMLİDİR.**

Unutmamalıdır ki, bir çocuğun neye ihtiyacı varsa, bu çocukların da ona ihtiyacı var. Yetenek alanı ve düzeyi ne olursa olsun, bütün özel yetenekli çocuklar da bir çocuktur ve çocukluklarını yaşamaya, çocuk gibi davranmaya ihtiyaç duyarlar.

Özel yetenekli çocukların kendi varoluşlarını tam anlamıyla ortaya koyabilmelerini sağlamak için eğitimlerinde, yetiştirilmelerinde yeterli ilgi ve çaba gösterilmelidir. Kendilerini geliştirebilecekleri, yeteneklerini sergileyebilecekleri, özel müfredatlar ve programlar yanında huzurlu, güvenli, sıcak bir aile ve okul ortamı da gereklidir.

**ÇOCUĞUN ÜSTÜN
YETENEKLİ OLARAK
ETİKETLENMESİ,
ÜSTESİNDEN
GELEMeyeCEĞİ BİR YÜK
OLUŞTURMASINA NEDEN
OLABİLİR.**

KAYNAKÇA:

<https://www.orgm.meb.gov.tr>

Otizimli Çocuklara Bağımsızlık Kazandırma: “Etkinlik Çizelgeleri”

Öz. Eğt. Uzm. Hatice TANIK

“Kelepçeli eller, alkış tutamaz”

Anonim

1- Otizimli çocuklara bağımsızlık kazandırmada karşılaşılan engeller nelerdir?

Otizm spektrum bozukluğu tanısı alan çocukların birçoğu iyi bir özel eğitim müdahalesi ile pek çok bilgi ve beceriyi kazanırlar. Ancak kazandıkları becerileri iyi yapılandırılmış ortamlarda sergilerken, doğal ortamlarda bu becerileri kendiliğinden göstermekte güçlük çekebilirler. Bunun başlıca sebebi çocukların, eğitim sırasında kullanılan sözel yönergelerle bağımlı hale gelmeleridir (Bryan & Gast, 2000). Evde, gezmeye gidilen bir yerde ve bunun gibi pek çok doğal ortamda, bir etkinlikle meşgul olmak için onları harekete geçirecek yönergelere ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyacı karşılamak için çocuğun tüm çevresi bağımsızlığı destekleyici müdahaleler kullanmazsa çocuğun yönergelere bağımlı hale gelmesi kaçınılmaz olur.

Bununla birlikte otizimli çocukların yetersizlik alanları, engel kavramına yönelik ön yargılar ve özel gereksinimli bireyler hakkında eksik bilgi ve beceriler bağımsızlığın kazandırılmasında engel oluşturmaktadır. Oysaki bu durum 31.05.2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmî Gazete’ de yayınlanarak yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde yer alan “özel eğitim gerektiren bireylere, asıl hedef olan bağımsızlık kazandırma ilkesiyle ters düşmektedir. Etkinlik Çizelgeleri otizimli bireylere eğitim, iş ve tüm doğal ortamlarda bağımsız hareket edebilmelerinde ve pek çok alanda bilgi beceri kazanmalarında rehberlik eder.

2- Etkinlik Çizelgeleri nedir?

Etkinlik çizelgeleri (activity schedules) bireyi bir dizi etkinliğe yönlendiren fotoğraf ya da sözcük seti olarak tanımlanmaktadır (McClannahan & Krantz, 1999).

Etkinlik çizelgesindeki her etkinlik, birçok basamağa ayrılmış çok detaylı fotoğraf ve sözcüklerden oluşabileceği gibi; sadece bir fotoğraf ya da sözcükten de oluşabilir. Ayrıca hem görsel ipuçlarının hem de bu ipuçlarını anlatan yazıların kullanıldığı çizelgeler hazırlanabilir (Akers, Higbee, Gerencser & Pellegrino, 2018; Betz, Higbee & Reagon, 2008; Brodhead, Higbee, Pollard, Akers & Gerencser, 2014; Carson, Gast & Ayres, 2008; Çuhadar, 2008; MacDuff, Krantz & McClannahan, 1993). Son yıllarda teknolojinin eğitim ve öğretim alanına getirdiği yenilikler aracılığıyla yüksek teknolojik araçlar ve mobil öğrenme araçları kullanılarak da otizm ve diğer gelişimsel problemleri olan çocuklar için dijital çizelgeler oluşturulabilir (Dauphin, Kinney & Stromer, 2006; Ülke-Kürkçüoğlu, Bozkurt & Çuhadar, 2015; Reinert, Higbee & Nix, 2020).

Etkinlik çizelgeleri, otizmlili bireylerin eğitiminde etkili olan, bilimsel dayanaklı bir öğretim yöntemidir (NAC, 2015). Etkinlik çizelgeleri aracılığıyla otizmlili ve diğer engelli bireyler hem basit hem de karmaşık aktiviteleri yetişkinlerden yardım almadan bağımsız bir şekilde yerine getirebilmektedirler (Akgül, 2010; Carson, Gast & Ayres, 2008; MacDuff, Krantz & McClannahan, 2020).

3- Etkinlik Çizelgelerine neden ihtiyaç duyulmuştur?

Amerika'da bulunan Princeton Çocuk Gelişimi Enstitüsü (PCDI)'ın 20 yılı aşkın bilimsel çalışmaları sonucunda geliştirilmiştir. PCDI' da çalışan uzmanlar, otizmlili yetişkin ve çocukların birçok şeyi öğrendikleri, fakat öğrendikleri becerileri çoğunlukla yetişkinin verdiği sözel ipucu, model olma ve jest-mimik ipucu olmadan sergileyemediklerini gözlemlenmeleri nedeniyle etkinlik çizelgelerini geliştirmeye karar vermişlerdir (Birkan, 2013).

4- Etkinlik Çizelgelerinin otizmlili çocuklara sağladığı katkılar nelerdir?

Otizmlili çocuklarda bir etkinlikten diğerine geçerken yardım ve yönergeye ihtiyaç duyma ve böyle bir değişiklik beklenmiyorsa da problem davranışlar gösterebilme olasıdır (Bryan & Gast, 2000).

Etkinlik Çizelgeleri pek çok açıdan hayatı kolaylaştırıcı avantajlar oluşturur.

- Takvim, ajanda, randevu defteri vs. kullandığımızda yapmamız gereken işleri bize hazırladığımız çizelgeler hatırlatır. İşleri sıraya koyabilmeyi ve planlı bir şekilde hareket etmeyi sağlayarak hayatı kolaylaştırır.
- Etkinlik çizelgeleri ile otizmlili çocuklar, bağımsız ve verimli bir şekilde hayatlarını sürdürebilmeleri için kendiliğinden etkileşim başlatma ve sürdürme becerisi kazanırlar.
- Akademik, sosyal, özbakım ve günlük yaşam gibi pek çok alanda bağımsızlık kazandırmayı ve bu alanlardaki becerileri gerçekleştirirken otizmlili çocuklara iş ve etkinlikle meşgul olmayı kazandırır.
- Seçenekler arasından seçim yapabilme fırsatları oluşturur.
- Kaynaştırma ortamlarında otizmlili çocukların normal sınıf ortamlarında yapılan etkinlikleri takip edebilmesi ve sınıf ortamına uyum sağlayabilmesi etkinlik çizelgeleriyle mümkün olmaktadır.

5- Etkinlik Çizelgelerinin otizmlili çocuklara bağımsızlık kazandırmadaki rolü nedir?

Dünyaya geldiğimiz andan itibaren ihtiyaçlarımızın karşılanmasında yetişkinlerin yardımına gereksinim duyarız. En temel ihtiyaçlarımızdan olan sevgi, güven ve beslenmeyi annelerimizden sağlarız. Anne ile çocuk arasında oluşması beklenen güvenli bağlanma sürecinde yaşanabilecek sorunlar doğrudan çocuğun ileriki hayatını olumsuz etkilemektedir. Bu zamanlar yetişkinin çocuğun bağımsızlığına ilk müdahalesini gerçekleştirdiği evrelerdir. Bu dönemlerde sağlıklı anne çocuk ilişkisinin oluşturulması oldukça önemlidir. Buna karşın çocuklar gelişim basamaklarında ilerledikçe bağımsız hareket etmek isterler.

Örneğin erken çocuklukta çocuklar bir yerden bir yere bağımsız bir şekilde emekleyerek veya yürüyerek hareket etme, bağımsız bir şekilde nesnelere uzanma, kaşığı kendi başına ağzına götürme, koltuklara yetişkin yardımı olmadan çıkmaya çalışmak gibi pek çok beceriyi bağımsız gerçekleştirmenin hazzını yaşamak isterler. Karmaşık beceriler karşısında denemeyi tercih etme veya yetişkin yardımına başvururlar. Yetişkinlerin koruyucu tutumları çocukların bilgi ve becerilerinin geliştirmelerine engel olur. Normal gelişen çocukların gelişiminde bağımsız hareket edebilmeleri ne kadar önemliyse farklı gelişen çocukların gelişiminde de bağımsız hareket edebilme becerilerinin önemi büyüktür.

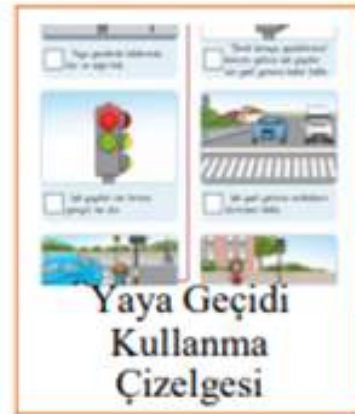
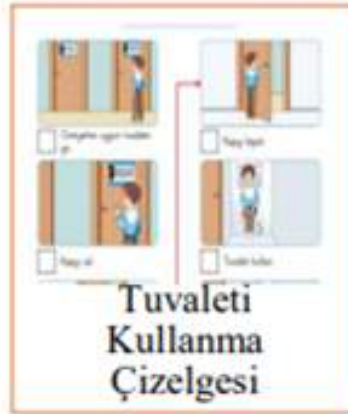
Çocuklar hayatın karmaşıklığı ile erken çocukluk döneminde rutin oluşturarak başa çıkarlar. Avusturyalı ünlü eğitimci ve psikiyatr Rudolf Dreikurs çocuklarda rutin oluşturmayı şu şekilde açıklamıştır: “Bir ev için duvarlar ne ise, bir çocuk için de rutin odur. Çocuğun hayatına sınırlar ve boyutlar katar. Hiçbir çocuk, ne bekleyeceğini bilmediği bir durumda kendini rahat hissedemez. Rutin, bir güvenlik hissi sağlar. Kurulu bir rutin ayrıca özgürlüğün büyüyeceği bir düzen hissi verir.” Etkinlik Çizelgeleri otizmlili bireylerin rutinelere olan bağlılıklarını avantaja çevirerek yaşamın karmaşıklığı ile başa çıkmayı, planlı olmayı, zihinsel esneklik oluşturabilmelerini, bağımsız hareket edebilmeyi, iş ve sorumluluklarla meşgul olmayı ve bir sonraki adımı nasıl oluşturacakları konusunda ipuçları aracılığıyla onlara kılavuzluk eder.

6- Etkinlik Çizelgelerini hangi alanlarda ve ne tür becerilerin eğitiminde kullanabiliriz?

Etkinlik çizelgeleri otizimli çocuklara tüm alanlarda ve pek çok becerinin öğretiminde kullanılmaktadır. Özbakım Becerileri, Oyun Becerileri, Günlük Yaşam Becerileri, İş Becerileri, Akademik Beceriler, Güvenlik Becerileri, Cinsel Eğitim, Sağlıklı Beslenme ve Sağlığı Koruma Becerileri gibi alanlarda otizimli öğrenciniz için belirlediğiniz hedeflere öğrencinizin özelliklerine yönelik bireyselleştirilmiş etkinlik çizelgeleri hazırlayabilirsiniz.

Örnek Etkinlik Çizelgeleri

Örnek Etkinlik Çizelgeleri MEB Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Dersi kitaplarından alınmıştır.

7- Etkinlik Çizelgelerinin öğretimi için ön koşul beceriler nelerdir?

Etkinlik çizelgelerinin kullanımını öğrenebilmek için otizmli çocukların bazı önkoşul ve kolaylaştırıcı becerilere sahip olması gerekmektedir. Bunlar;

8- Etkinlik Çizelgesi Nasıl Hazırlanır?

Etkinlik çizelgesinin hazırlanması, çizelgenin nasıl kullanılacağını öğretmesi ve yönlendirmelerin azaltılması dikkatli bir planlama ve uygulama gerektirmektedir (McClannahan & Krantz, 1999; McClannahan & Krantz, 2020). Etkinlik Çizelgesinin hazırlanması sürecinde izlenecek olan aşamalar; çizelgenin ve materyallerin hazırlanması, öğretimi yapılacak etkinliklerin belirlenmesi, etkinlik ipuçları için fotoğrafların çekilmesi, pekiştireçlerin ve ödülleri hazırlanması, çalışmanın yapılacağı ortamın hazırlanması ve sosyal etkileşimlerin belirlenmesi aşamalarından oluşmaktadır.

9- Öğretim Teknolojileri Materyaller Ortam ve Pekiştireçler nasıl oluşturulmalıdır?

Etkinlik çizelgelerinin öğretim oturumları gerçekleştirilmeden önce öğretim ortamında kullanılacak materyaller ve pekiştireçler kontrol edilmeli eksikler varsa düzenlenmelidir. Aşağıda öğretim ortamında dikkat edilmesi gerekenler verilmiştir.

Serbest zaman çizelgesi en solda etkinlik kutuları ve materyalleri en sağda olacak şekilde öğretim ortamı düzenlenmelidir.

Öğrenci hazır olduğunda başlangıç yönergesi verilmelidir " Oyna", "Etkinliğine başla", "Çizelgeni takip et" vb.

Dijital cihazlar veya öğretim materyalleri öğretim oturumları başlamadan önce bozuk olup olmadığı, şarj gibi unsurları göz önünde bulundurularak kontrol edilmelidir.

Öğrencinizin değer verdiği pekiştireçleri öğretim ortamında hazır bulundurulmalıdır.

10- Çizelge takip etmenin aşamaları nelerdir?

Çizelge takip etme becerisinin öğretimi ve değerlendirilmesi aşamasında, çizelgede yer alan her bir etkinlikle ilgili olarak beş aşamaya ilişkin veri toplanmaktadır. Yazılı çizelgelerde ajandasını açar, etkinliği okur, materyali alır, etkinliği tamamlar, materyali kaldırır ve etkinliğin üstünü çizme yada tik atma maddeleri şeklinde aşamalar düzenlenebilir. Aşamalar çizelge türü ve öğrenci özelliklerine göre bireyselleştirilebilirler. Aşağıda serbest zaman etkinlik çizelge takip etme aşamaları ve örnek veri toplama aracı verilmiştir.

Serbest Zaman Çizelge Takip Etme Aşamaları

Serbest Zaman Çizelgesi Veri Toplama

ETKİNLİKLER	Sayfayı Çevirir	Fotoğrafa Bakar/İşaret Eder	Araç- Gereci Alır	Etkinliği Tamamlar	Materyali Yerine Kaldırır
Lego model yapma					
Oyun hamuru şekil yapma					
Boyama yapma					
Şekiller yap-boz					
Renk eşleme					
Doğru Tamamlanan Adım Sayısı:.....			Toplam Adım Sayısı:.....		
Doğru Tamamlanan Adım Yüzdesi:...%.....					

11- Etkinlik Çizelgesi takip etme becerisinin öğretimi nasıl gerçekleştirilir?

Öğretim için hazırlıklar tamamlandıktan sonra öğretime başlamadan önce öğrencinin dikkati çekilerek ilgili çizelge ile ilişkili başlangıç yönergesi (örneğin, haydi yemek için hazırlık yap) verilmelidir. Etkinlik Çizelgesi takibi İpucunu Sunma ve İpucunu Geri Çekme Yöntemi ile gerçekleştirilmelidir. Yöntemin ilk aşamasında tam fiziksel yardım kullanılarak elle yönlendirme yapılmalıdır. Öğretim aşamasında yapılan yönlendirmeler; çocuğun hata yapmasını önleyecek sıklıkta ve yoğunlukta olmalıdır. Etkinlik Çizelgesi takip etme becerisinin öğretimi sırasında öğrenci ile konuşulmamalı, öğrenci ile çizelge, materyaller ve etkinlikler arasına girilmemelidir. Başlangıç aşamasında öğrenci doğru yaptığı her aşama için pekiştirilmelidir.

Öğretim sırasında kullanılan ipuçlarının silikleştirilmesi; aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve fiziksel yakınlığın azaltılması aşamaları kullanılarak gerçekleştirilmektedir (McClannahan & Krantz, 2020). Aşağıda “Yemek için Hazırlık Yapma Çizelgesi” nin öğretim süreci ipuçları ve silikleştirme sürecinin anlatıldığı tabloda gösterilmiştir.

Yemek İçin Hazırlık Yapma Çizelgesi

Yönerge: Yemek için hazırlan.

		
☐ Ellerini yıka.	☐ Sıraya gir.	☐ Servisi bekle.
		
☐ Masayı hazırla.	☐ Sıranı bekle.	☐ Masaya otur.
		
☐ Tabldot al.	☐ Tabldotunu uzat.	☐ Meyve, tatlı, yoğurt al.

Birkan, Tanık ve Can (2020)

İpucu Sunma ve İpucunu Geri Çekmeyle Öğretim Yöntemi

İpucu Türü	Uygulama	Resimlerle Uygulama
Elle Yönlendirme	<p>“Hadi, yemek için hazırlan!” başlangıç yönergesi sunulduktan sonra öğrencinin tepkide bulunması için bekleyiniz. Öğrenci tepkide bulunmadığında ya da yanlış yöneldiğinde hemen arkasına geçerek ellerinizi öğrencinizin ellerinin üzerine gelecek şekilde yerleştirerek beceri basamaklarında ipucu sununuz. İpuçları yemek için hazırlık yapma becerisinin her bir basamağı için beş basamaktan oluşur:</p> <ol style="list-style-type: none"> Fotoğrafı işaret etme/Bakma, Araç-gereci alma/Yönelme, Etkinliği tamamlama, Materyalleri kaldırma, Tik atma/Çizme. 	
Aşamalı Yardım	<p>Öğrenci ile birkaç oturum elle yardım aşamasında çalıştıktan sonra öğrencinin kısmi fiziksel ipucuna geçiş için hazır olduğunu düşündüğünüzde artık tam fiziksel ipucunu sunmayıp kısmi fiziksel ipucu sununuz. Öğrencinin elleri üzerine uyguladığımız tam fiziksel yardımın yoğunluğunu azaltınız.</p>	
Uzamsal Geri Çekme	<p>Öğrenci daha az fiziksel ipucuna ihtiyaç duyduğunda uzamsal silikleştirmeye geçiniz. Önce öğrencinin bileklerinden, zamanla ön kol, dirsek ve en son omuzdan yönlendirme yapınız. Öğrencinizin ihtiyaç duyduğu ipucu türünü belirlerken anlık olarak karar veriniz. Öğrencinin yanlış yapmasına ve yanlış yönelmesine asla izin vermeyiniz. Gerektiğinde elle yönlendirme aşamasına geri dönebilirsiniz.</p>	
Gölge Olma	<p>Öğrenci, denemelerde çoğunlukla bağımsız olarak doğru tepkide bulunduğu öğrencinin arkasında durunuz. Öğrenciye temas etmeden, tam arkasında yanlış yönelmesine fırsat vermemek amacıyla öğrencinin gölgesi durumunda olunuz. Öğrenciniz yanlış yöneldiği anda hemen ipucu sununuz.</p>	
Fiziksel Yakınlığın Azaltılması	<p>Bu aşama, öğrencinin denemelerde ustalaştığı, çok az yardıma ihtiyaç duyduğu aşamadır. Bu aşamada öğrencinizin bir adım gerisinde durarak fiziksel yakınlığınızı azaltmak ile başlayınız. Daha sonra üç adım ve sonunda 1 metre uzaklaşarak fiziksel yakınlığı azaltınız. Öğrenciniz yanlış yöneldiği anda hemen ipucu sununuz.</p>	

Birkan, Tanık ve Can (2020). *Sağlık Beslenme ve Güvenlik Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Sayfa 17'den alınmıştır.

12- Etkinlik Çizelgeleri hakkında detaylı bilgi ve çizelge örnekleri için hangi kaynaklardan yararlanabiliriz?

Kitaplar

Otizimli Çocukların Eğitiminde Etkinlik Çizelgelerinin Kullanımı
Yazar: Lynn E. McClannahan, Patricia J. Krantz
Çevirmen: Binyamin BİRKAN
SİSTEM YAYINCILIK

Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Dersi Ders Kitabı
I. Kademe MEB

Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Dersi Ders Kitabı
II. Kademe MEB

Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Dersi Ders Kitabı
III. Kademe MEB

Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Dersi I. Kademe Öğretmen Kılavuz Kitabı
MEB

Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Dersi II. Kademe Öğretmen Kılavuz Kitabı
MEB

Mobil Uygulamalar

Tohum 1, Doodle Buddy, Vissual Cue, Story Creator, Little Genius, Anımsatıcılar, To Do List

Web Portal / Web Site

<https://bbaotizm.com/>

<https://tohumotizmportali.org/>

TEŞEKKÜRLER

Etkinlik Çizelgeleri' nin Türkiye'de otizmlili çocukların öğretim programlarında kullanılması için pek çok çalışma yürüten; öğretmenler, lisans ve lisansüstü öğrencilerin hem teorik hem uygulamada bilgi ve becerilerini geliştirmesini sağlayan kıymetli hocam Prof. Dr. Binyamin Birkan'a çok teşekkür ederim. Etkinlik Çizelgeleri ile tanışmamı, bu konuda bilimsel araştırmalar gerçekleştirme ve çeşitli projelerde görev almamı sağlayarak bilgi ve becerilerimi geliştirmemde büyük katkı sağlamıştır.

Doktora eğitimimde Etkinlik Çizelgelerinin Sembolik Oyun becerilerinin öğretiminde kullanılmasında danışmanım olan ve her açıdan desteklerini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Yeşim Fazlıoğlu'na çok teşekkür ederim. Etkinlik Çizelgeleri örneği görselindeki öğrencim ve ailesine fotoğrafın paylaşılmasına izin verdikleri için çok teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

- Akgül, H. (2010). Otizmlili çocuklara fotoğraflı etkinlik çizelgesi takip etme becerisi kazandırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akers, J. S., Higbee, T. S., Gerencser, K. R., & Pellegrino, A. J. (2018). An evaluation of group activity schedules to promote social play in children with autism. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 51, 553–570. <https://doi.org/10.1002/jaba.474>.
- Betz, A., Higbee, T. S., & Reagan, K. A. (2000). Using Joint Activity Schedules to Promote Peer Engagement in Preschoolers with Autism. *Journal Of Applied Behavior Analysis*.(Number 2) 41, 237–241.
- Birkan, B. (2013). Etkinlik çizelgeleri: otizmlili çocuklara bağımsızlık, sosyal etkileşim ve seçim yapmayı kazandırma. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 14(01), 061-076.
- Birkan, B., Tanık, H., Can, C.Ö. ve Eğin, Ö. (2020). Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı I. Kademe (1, 2, 3 ve 4. Sınıflar) ISBN: 978-975-11-5392-0.
- Birkan, B., Tanık, H., Can, C.Ö. ve Eğin, Ö. (2020). Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Dersi Ders Kitabı I. Kademe (1, 2, 3 ve 4. Sınıflar) ISBN 978-975-11-5393-7.
- Birkan, B., Tanık, H. ve Can, C.Ö. (2020). Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı II. Kademe (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) ISBN:978-975-11-5425-5.
- Birkan, B., Tanık, H. ve Can, C.Ö. (2020). Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Dersi Ders Kitabı II. Kademe (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) ISBN:978-975-11-5425-5.
- Birkan, B., Tanık, H. ve Can, C.Ö. (2020). Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Dersi Ders Kitabı III. Kademe (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) ISBN:978-975-11-5433-0.
- Birkan, B., Tanık, H. ve Can, C.Ö. (2020). Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Uygulama Okulu III. Kademe (9.10.11. ve 12. Sınıf) Beslenme, Sağlık ve Güvenlik Öğretmen Kılavuzu. Ankara: Korza Yayıncılık, 978-975-11-5430-9.

- Bryan, L. C., & Gast, D. L. (2000). Teaching On-Task and On-Schedule Behaviors to High-Functioning Children with Autism Via Picture Activity Schedules. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 30, 6-16.
- Blum-Dimaya, A., Reeve, S. A., Reeve, K. F., & Hoch, H. (2010). Teaching children with autism to play a video game using activity schedules and game-embedded simultaneous video modeling. *Education and Treatment of Children*, 33(3), 351-370.
- Brodhead, M. T., Higbee, T. S., Pollard, J. S., Akers, J. S., & Gerencser, K. R. (2014). The use of linked activity schedules to teach children with autism to play hide-and-seek. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 47(3), 645-650.
- Carson, K. D., Gast, D. L., & Ayres, K. M. (2008). Effects of a photo activity schedule book on independent task changes by students with intellectual disabilities in community and school job sites. *European Journal of Special Needs Education*, 23(3), 269-279.
- Çuhadar, S. (2008) . Resimli etkinlik çizelgeleri ile sunulan öğretim sürecinin otistik özellikler gösteren çocukların serbest zaman becerilerini öğrenmeleri üzerindeki etkililiği. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dauphin, M., Kinney, E. M., Stromer, R., & Koegel, R. L. (2004). Using video-enhanced activity schedules and matrix training to teach sociodramatic play to a child with autism. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 6(4), 238-250.
- Kimball, J. W., & Kinney, E. M., Taylor, B. A., & Stromer, R. (2003). Using Engaging Computer-Cued Activity Schedules Teaching Exceptional Children; 36, 1.
- Kurkcuoglu, B. U., Bozkurt, F., & Cuhadar, S. (2015). Effectiveness of instruction performed through computerassisted activity schedules on on-schedule and role-play skills of children with autism spectrum disorder. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(3).
- MacDuff, G. S., Krantz, P. J., & McClannahan, L. E. (1993). Teaching children with autism to use photographic activity schedules: Maintenance and generalization of complex response chains. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 26(1), 89-97.
- McClannahan, L. E. & Krantz, P. J. (1999). *Activity Schedules For Children With Autism: Teaching Independent Behaviour*. Bethesda, MD: Woodbine House.
- McClannahan, L.E., Krantz, P.J. (2020). *Otizimli Çocukların Eğitiminde Etkinlik Çizelgelerinin Kullanımı Bağımsız Davranış Öğretimi* (Birkan, B. Çev.) İstanbul: Eğiten Kitap (4. Baskı).
- Morrison, R. S., Sainato, D. M., Benchaaban, D., & Endo, S. (2002). Increasing play skills of children with autism using activity schedules and correspondence training. *Journal of early intervention*, 25(1), 58-72.
- NAC (National Autism Center) (2015). National standarts report, <http://www.nationalautismcenter.org/pdf/NACStandarts>, Erişim Tarihi: 20.11.2020.
- Reinert, K. S., Higbee, T. S., & Nix, L. D. (2020). Creating digital activity schedules to promote independence and engagement. *Behavior Analysis in Practice*, 13(3), 577-595.
- Stromer, R., Kimball, J. W., Kinney, E. M., & Taylor, B. A. (2006). Activity schedules, computer technology, and teaching children with autism spectrum disorders. *Focus on autism and other developmental disabilities*, 21(1), 14-24.

ÇOCUKLARDA EKCRAN KULLANIMI

Psk. Dan. Burcu TATAR

Çocukların büyümek ve öğrenmek için ihtiyaç duyduklarına karşı ekranın yeri neresidir? Bununla ilgili korkularımıza baktığımızda önemli bir noktayı unuturuz: Çocuklarımızın, yetişkinlerin telefonlarını günde 50 defadan fazla kontrol ettiği bir dünyada yaşadıkları gerçeği... Bunu 3 yaşındaki bir çocuğun elinde hayal ettiğimizde endişeleniyoruz. Çocuklarımızın sosyal gelişimini engellemesinden, hareket etmekten alıkoyacağından korkuyor ve çocukluğu bozacağını düşünüyoruz. Ben bu düşünceye karşılık daha esnek ve olumlu bir bakış açısından bakmak gerektiğini düşünüyorum. Bir anaokulu öğrencisinin ekran ile etkileşime girmesinden heyecanlandığımız bir gelecek tasavvur edebiliyorum. Belki ekranlar bir çocuğu daha da çok hareketlendirebilir. Ekranlar, bize bir çocuğun neler öğrendiğini, standart bir testten daha iyi şekilde gösterme gücüne sahip olabilir. Daha da ileri boyutta bir düşünce: Ben bu ekranların çocuklar ve ebeveynler arasında daha fazla gerçek hayat diyalogu kurma gücüne sahip olduğuna inanıyorum.

Ekranlar çocukların hayatlarının bir parçasıdır ve eğer değilmiş gibi davranırsak ya da korkularımız tarafından boğulursak, çocuklar görsel iletişim araçlarını nasıl ve neden kullanmaları gerektiğini öğrenemezler. Ya böylece medya için beklentilerimizi yükseltmeye başlarsak? Ya çocuklarla düzenli olarak ekranlardaki içerik hakkında konuşmaya başlarsak? Ya bu teknolojinin çocuklarımızın hayatlarındaki olumlu etkilerine bakmaya başlarsak?... İşte o zaman bu aletlerin potansiyeli gerçeğe dönüşür. Sanırım odaklanmamız gereken; teknolojinin gücünü çocukların hayatlarında pozitif hale getirmeye çalışmak...Bu cihazlar hakkında korkularımızın ve şüphelerimizin, çocuklarımızın hayatlarındaki potansiyellerini gerçekleştirmelerini engellemesine izin veriyoruz. Artık korkuların yeri değil, 20 yıldır zaten bu noktadaydık.50 yıl kadar önce, A.B.D.’ de yeni tarz dominant medya hakkındaki tartışma şiddetleniyordu: Televizyon, salondaki o kutu mu? Çocukları birbirinden ayırıyor olabilir!! Onları dış dünyadan uzak tutuyor olabilir. O dönemde “Bay Roger’ in Komşuları” programının sunucusu Fred Rogers; televizyona duygusal gelişimi destekleyen bir araç olarak bakmaları için topluma meydan okumuştur. Ekrandan dışarıya doğru bakıp, her çocukla duygular hakkında birebir konuşuyormuş gibi bir diyalog sürdürür ve sonra durup onlar hakkında düşüncelerine izin verirdi. Bugün halen medyanın üzerinde onun etkilerini görebiliyoruz ama o zamanda bu devrim niteliğindedir. Çocukların gözünde televizyona olan bakışımızı değiştirdi. Bugün artık sadece bir kutu değil. Çocuklar cihazlarla çevrelenmiş durumda ve ben de bir ebeveyn olarak bu endişe duygusunu anlayabiliyorum.

Ebeveynlerde olan 3 ortak korkuya bakalım ve aslında her birindeki olası fırsatı görebilir miyiz diye odağımızı değiştirelim:

1 numaralı korku: Ekranlar çocuklarımızın kalkıp hareket etmelerini engeller.

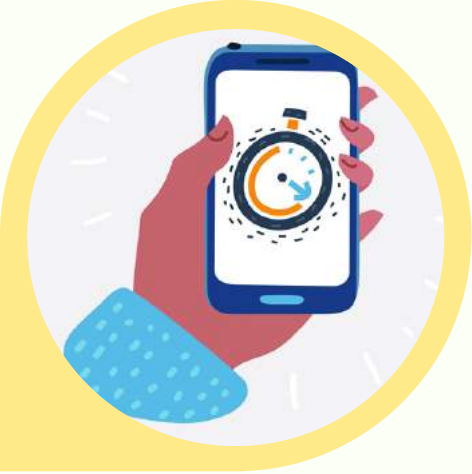
2 numaralı korku: Ekranda oyun oynamak sadece zaman kaybı... Çocukların dikkatini eğitimlerinden uzaklaştıracak.

3 numaralı korku: Bu ekranlar beni çocuğumdan ayırıyor.

Araştırmalara göre, çocuklarımızın tabletlerinde oynadığı örneğin bilişsel oyunların dikkatlerini geliştirmede etkili olduğu hatta matematiksel oyunlarla aritmetik becerileri daha kolay öğrendikleri saptanmış. Diyelim ki akşam yemeğini hazırlamak için yarım saate ihtiyacımız var ve 4 yaşındaki çocuğunuza tablet verdiniz. Bunu her akşam yaptığınız için belki suçluluk hissediyorsunuz. Bir de şunu hayal edin: Ekranlardan en büyük fayda belki de ebeveynler çocuklarıyla izledikleri hakkında konuşunca sağlanıyordu.

Ne tek başına izlemek ne de bununla ilgili konuşmak yeterliydi, ikisinin kombinasyonu anahtardı. Ancak ebeveynlerin çocuklarının ne oynadığı ve ne izlediği konusunda ne kadar az konuştuklarını düşünmeye başladım.

Dijital Denge Kavramı

Etrafımız teknolojiyle çevriliyken teknolojinin faydalarını pandemi sürecinde de görüyoruz. Teknoloji doğru kullanıldığı zaman, eğlenceli, eğitici ve çekici araçları ile her yaşta çocuğun gelişimini olumlu etkileyebilir. Çocuklarımızın yaratıcılıklarını dışa vurmalarına, öğrenmelerine, başka kültürlerle bağlantı kurmalarına, uzaktaki arkadaşları ve akrabaları ile bağlarını koparmamalarına yardımcı olabilir. Teknoloji yanlış kullanıldığında, çocukların uygunsuz içeriğe ulaşmaları, zorbalığa maruz kalmaları, psikolojik ve fiziksel rahatsızlık çekmeleri, istismar, bağımlılık ve mahremiyetlerinin ihmali gibi olumsuzluklara yol açabileceğini bilmeliyiz. Bu iki yönü de bilerek teknolojiye hem kendi yaşamımız hem de çocuğun yaşamında dengeli bir şekilde yer vermeliyiz. Peki ne yapmalıyız? Kısıtlamalı mı? Yoksa serbest mi bırakmalıyız? Ailemizdeki dijital dengeyi kurmak için sihirli bir formül ya da reçete yok ne yazık ki! Her ailenin kendi dinamikleri vardır ve çocuğunuz için geçerli olan bir model arkadaşınızın çocuğuna uymayabilir. Kesin olan bir şey varsa; küçük yaşta sınırlama ve alışkanlıkları aşlamaya başlamak büyüdüklerinde daha iyi sonuçlar veriyor. .

“Çevrimiçi Dünyada Dengeli Çocuklar Yetiştirmek” kitabının yazarı Psikolog Jon Lasser; aşağıdaki işaretlere dikkat etmemizi öneriyor:

- Teknolojiye ulaşamadıklarında canları sıkılıp oyalanacak bir şey bulamıyorlar mı?
- Ekran süresi limitleri koyduğunuzda ve süreleri dolduğunda ekranı bırakma kavgaları, agresif davranışları ve aşırı sinirlilik oluyor mu?
- Ekran süresi; uyku, okul, kişisel sorumluluklar ve sosyal zamanlarını olumsuz etkiliyor mu? Çocuk büyüdükçe dijital dengeyi kurmak daha zor olacak gibi görünüyor.

Bu nedenle şunlara dikkat etmek gerekir:

-Günlük ekran süreleri doğru belirlendi mi?

-Kendisine fayda sağlayacak içeriklerle mi yoksa sadece vakit geçirecek içeriklerle mi ilgileniyor?

-Büyük çocuklarımız sosyal medyayı doğru kullanıyorlar mı? İlk oturtulması gereken kuralın ekran süreleri olduğunu unutmamak gerekir. Çocuğunuzun yaşına ve özelliklerine göre uygun ekran süresi belirlemek ve bu sınırlamalara uyma alışkanlığı kazandırmak sizin göreviniz. Ayrıca evdeki dijital alışkanlıklarınızla da örnek olmalısınız.

DİJİTAL DENGE İÇİN NE KADAR VE HANGİ KOŞULLARDA EKRAN KULLANIMI?

Prof. Dr. Selçuk Şirin tarafından A.B.D. Çocuk Doktorları Federasyonuna göre;

- **0-3 yaş arası:** Bebeklerin ekrana maruz kalmaması gerektiğini belirtiyor. Ancak 3 yaş sonrası çocuğun tamamen mahrum kalması, sosyal ilişkilerini olumsuz etkileyecektir. En basiti kodlamayı öğrenmesi için ekran kullanması gerekir. 0-36 ay arası ekran kullanımının önerilmemesini şu şekilde açıklayan Nörolog Dr. Kristy Goodwin; çocuğun nörolojik gelişiminde sinapsların (bağların) güçlü olması için bağlar ve ilişkiler, dil, oyun, uyku, fiziksel hareket, iyi beslenme ve ifa (yerine getirme) becerileri olarak 7 temel yapı taşına bağlamıştır. Teknoloji ve ekranlar çocuğun bu temel taşlarını oluşturmasına engel olur. TV, tablet ve ekranlar çok çabuk ilgilerini çeker ve bağ kurmasına, kaliteli uyku uyumasına, beslenmesine, oyun oynamasına vs.. engel olur. Bu beceriler gelişmedikçe kullanılanmayan bağlar budanır ve yaşitlarına göre 10-16 milyar sinapsis eksik gelişebilir.
- **3-6 yaş arası:** Günde 1 saati geçmemek şartıyla, daha önceden izlenmiş, kontrol edilmiş içerikler.
- **Okula başladıktan sonra(İlkokul ve ortaokul):** Eğitim öğretim etkinliklerinin ekran üstünden de yürütüldüğünü göz önünde bulundurduğumuzda; dersleri ekranda takip etmeleri için kullandıkları zaman dışında; internet oyunu, video ve TV izleme konusunda çocukla sözleşme yapılması, hangi günler ne kadar süre ayıracağıyla ilgili müzakereye varılması gerekir. (Örneğin, hafta içi 1 saat, hafta sonları 3 saat gibi..) Bu belirlenirken, çocuğun mizacına, yaşanan ortama göre karar vermek gerekir.
- **Ortaokuldan sonra:** Bu yaşlardaki çocuğu kontrol etmek daha zordur. Anlayış çerçevesinde her şey yolunda ve iyi gidiyorsa çocuk kendi belirlediği zamanlarda ekrana ulaşabilir, iyi gitmediği noktada çocukla birlikte düzenleme yapılmalıdır. Güçlü diyalogla erken yaşta kontrol yüksek olabilmektedir. Yaşı büyüdükçe sorumluluğu yavaş yavaş çocuğa bırakmaya başlıyoruz.

EKRANSIZ ZAMAN VE EKRANSIZ MEKANLAR

Ekransız zaman ve ekransız mekanların belirlenmesi gerekir. Örneğin ailece yemek yenen yer ile TV izlenen mekanın ayrılması gerekir. Çocuğun uyuduğu ortamda TV, ekran olmaması gerekir. Çocuk ekrana maruz kaldığı zaman uykusu gecikmektedir. Lise dönemlerinde en fazla yaşanan sorun budur. Evinizin Dijital Kuralları Olsun! Bilişim Danışmanı ve araştırmacı Orhan Toker' in web sitesinde şu şekilde önerileri var:

- İşten eve geldiğinizde mesajlarınıza bakmak yerine ilk iş olarak çocuğunuzla açık havaya çıkın.
- Yemek masasına tablet ve telefon taşımayın.
- Yemek sonrası kaliteli dijital içerik tüketin. Bu “seç, izle” bir film, belgesel ya da birlikte oynayabileceğiniz bir bilgisayar oyunu olabilir.
- Yatmadan önce en az 1 saat önce ekrandan uzaklaşın. Bu uyku düzensizliği için önemlidir.
- Yatak odasına tablet ve telefon sokmayın. Herkes cihazlarını salonda bir çekmeceye bırakabilir.
- Mobil cihazlarınızı fotoğraf çekmek, müzik dinlemek ve planlama yapmak için de kullanın.
- Sosyal medyada fotoğraf paylaşırken dikkat etmelisiniz. Çocuklarınıza sosyal medyada nazik olmayı öğretin.
- Ve son olarak hayatımızın akışı kesintiye uğramadan teknoloji bizi hedeflerimize taşıyın, dijital dengemiz yerinde olsun...

Kaynak:

Prof. Dr. Selçuk ŞİRİN, Çocuklarda Ekran Bağımlılığını Önlemek, Youtube Video,12 Haziran 2020.

Bilişim Danışmanı ve Araştırmacı, orhantoker.com.

Won't you be my neighbor? 2018 Yapımı Belgesel.

*Önce hayat,
sonra
teknoloji...*

2020'DE NELER YAPTIK?

Psk. Dan. Sanem BAY

Yaptığımız canlı yayınlar:

- Doç. Dr. Bilge Uzun ile “Peki ya İçimizdeki Çocuk?”
- Uzman Fizyoterapist Yonca Görgül ile “Duyu Bütünleme”
- Nöropsikolog Alkım Seven ile “Dürtü Kontrol Bozuklukları”
- Doç. Dr. Serhat Nasırlıoğlu ile “Çocuk ve Ergenlerde Corona Kaygısıyla Baş Etme”
- Yrd. Doç. Dr. Gresa Ç. Bulut ile “Evde Kal Günlerinde Çocuklara Ruhsa Yaklaşım”
- Doç. Dr. Durmuş Ümmet ile “Evde Kalma Döneminin Aile İlişkilerine Etkisi”
- Psikolog Melis Keşan ile “0-5 Yaş Bağlanma ve Uyku”
- Uzm. Kln. Psikolog Börte Özdemir ile “Salgın Karşısında Çocuk Gücü”
- Doç. Dr. Nazan Baykan ile “Engelli Çocuklarda Görme Bozuklukları”
- Doç. Dr. Nazan Baykan ile “Görme ve Öğrenme İlişkileri”
- Doç. Dr. Marilena Leana Taşçılar ile “Covid- 19 Sürecinde Üstün Yetenekli Çocuklarımıza Destek”

- Dr. Oktay Aydın ile “Sınava Doğru”
- Prof. Dr. Ahmet Konrot ile “Eğitim Ortamlarında Dil ve Konuşma Bozuklukları”
- Av.Seda Akço Bilen ile “Risk Altındaki Çocuk Başlığındaki Değişim”
- Dr. Öğr. Üyesi Hatice Şengül Erdem ile “Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı”
- Dr. Alper Şahin ile “Özgül Öğrenme Güçlüğüde Öğrenme İlişkileri”
- Özel Eğitim Uzmanı Hatice Tanık ile “Otizmlili Bireylere Bağımsızlık Kazandırma: Etkinlik Çizelgeleri”
- Dr. Öğr. Üyesi Hatice Şengül Erdem ile “Davranış Değiştirme”
- Av. Fatma Tokaç ile “Engelli Hakları”
- Uz. Fizyoterapist Buse Sert ile “Özel Eğitimde Evde Egzersiz”
- Doç. Dr. Azize Nilgün Canel ile “21. Yüzyılda Etkili Ebeveynliğin 10 Anahtarı”
- Prof. Dr. Yeşim Fazlıoğlu ile “Montessori Yaklaşımı ve Özel Eğitimde Kullanımı”
- Dr. Oktay Aydın ile “Başarıya Giden Yolda Destekleyici Olmak”

"Veli Akademileri" kapsamında ilçemizdeki pek çok okulumuza uzman desteęi verdik:

- Aile İçi İletişim,
- Akran Zorbalığı
- Sosyal Medya ve Bilinçli İnternet Kullanımı
- Sorumluluk Bilinci ve Zaman Yönetimi
- Çocuklarda Davranış Değişikliği Hakkında Az Konuştuklarımız
- Mahremiyet Eğitimi ve Mahremiyet İletişimi

*Veli Akademileri kapsamında online uzman desteği almak için kurumumuzla iletişime geçebilirsiniz.

Acıbadem Erdoğan Yüksel Anaokulu, Ferudun Tümer Anaokulu, İlhami Ahmet Örnekal İlkokulu'nda Anne Destek Programı'nı tamamladık. Mediha Turan Tansel Ö.E.U.M.'nde özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin velilerine yönelik olarak "Aile Destek Grup Çalışması"nı tamamladık.

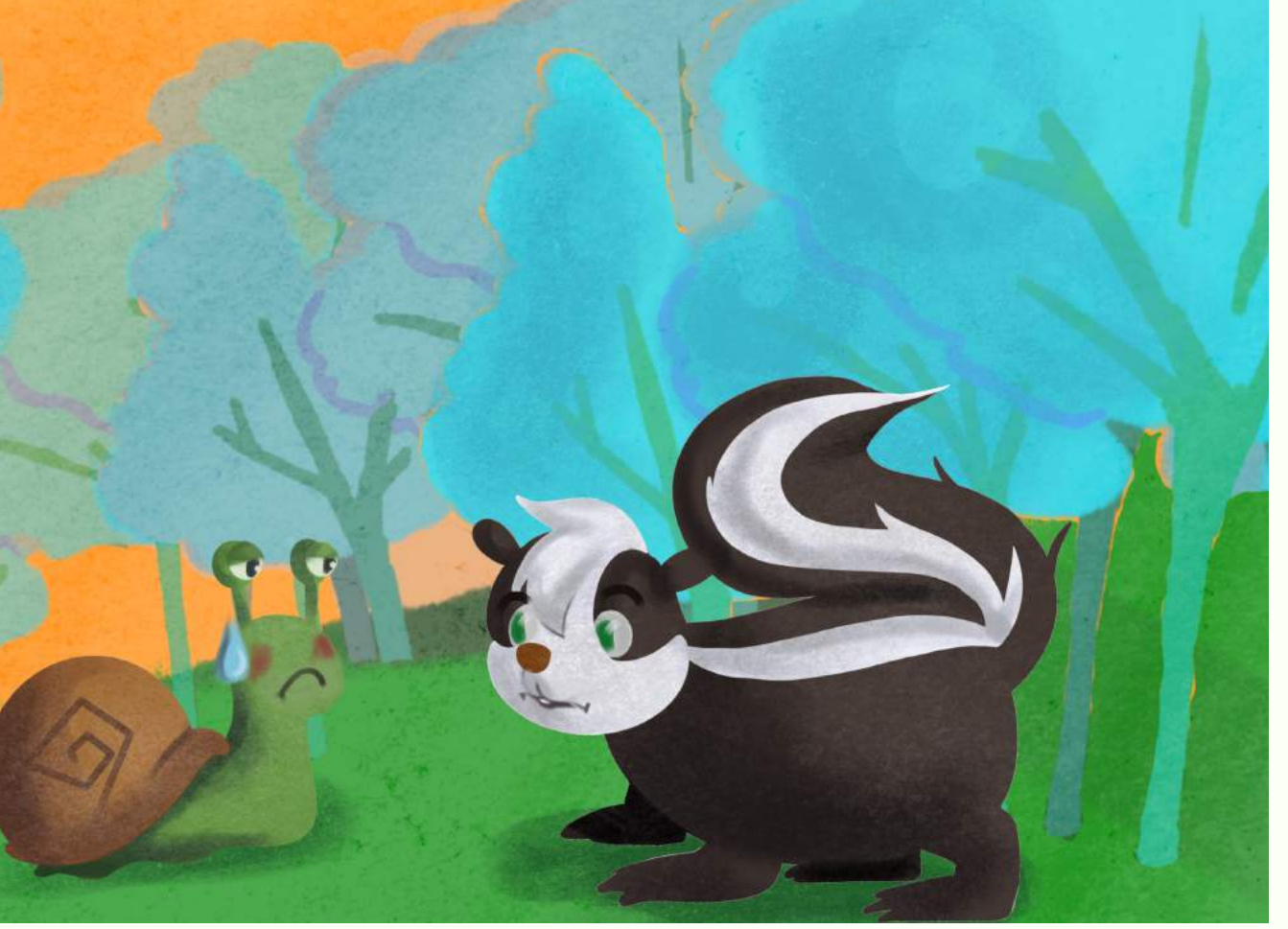
Mart ayında evde kalmaya başladığımız dönemde kurumumuz öğretmenleri çocuklar için materyaller hazırladı. Bu materyallerden birisi de özel eğitim öğretmenlerimizden Nalan GÜLER CEYLAN'ın çocuklar için yazdığı 'Mavi Orman' adlı hikaye. Hikayeyi Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri Melis CEBE ve Pınar KAHRIMAN resimledi. Murat CEYLAN seslendirdi. Hikaye video formatıyla youtube kanalımıza yüklenmiştir.

Mavi Ormanın derinliklerinde bir telaş vardı. Çünkü Salyangoz Şıpı çıktığı yolculuktan geri dönecekti. Salyangoz Şıpı'nın komşuları Tilki Milki Teyze, Kokarca Kuki ve Karınca Curi onun maceralarını dinlemek için sabırsızlanıyorlardı.

O gün çok güzel yemekler hazırlayıp hep birlikte sofrayı kurdular. Tek eksik Salyangoz Şıpi'ydı.

Tilki Milki, Salyangoz Şıprı'yı karşılaması için Kokarca Kuki'yi ormanın girişine gönderdi. Kuki ormanın girişine vardığında bir de baktı ki Şıprı nefes nefese orada oturuyor. Hemen yanına koşup:

-Hoşgeldin Şıprı seni çok özledik. Hepimiz dönüşünü bekliyorduk dedi.

Şıprı konuşamıyor sadece dinliyordu. Kuki bir anda arkadaşının çok hasta görüldüğünü fark etti.

-Heyy Şıprı senin neyin var? Çok hasta görünüyorsun.

-Salyangoz Şıprı galiba biraz hasta oldum dedi ve öksürmeye başladı.

Kokarca Kuki onu hemen sırtına alıp arkadaşlarının yanına götürdü.

-Şıpının halini gören Tilki Milki Teyze sana ne oldu? diye sordu.

-Karınca Curi ise merakla hey nereleri gezdin, kimleri gördün anlatsana? dedi.

Kokarca Kuki ve Tilki Milki Teyze ona sinirli sinirli baktı. Karınca Curi hatasını anlayıp sustu.

-Salyangoz Şıpı bana ne oldu bilmiyorum. En son arkadaşım Panda Po'yu ziyaret etmişim. O da birazcık hastaydı, galiba ondan bulaştı. Ben biraz dinleneyim. Sıcak bir şeyler içeyim geçer dedi.

-Tilki Milki Teyze sofraya hazır hadi bakalım sofraya dedi.

Şıpı arkadaşlarıyla birlikte yemek yedi. Onlara aldığı hediyeleri verdi. Gezdiği ormanları, yaşadığı maceraları anlattı. Arkadaşlarına hazırladıkları yemekler için teşekkür etti.

-Kokarca Kuki bu gece ay çok güzel görünüyor hep birlikte izleyelim mi? dedi. Tilki Milki teyze ve Karınca Curi bu fikre çok sevindiler. Ama Şıpı çok yorulduğunu biraz dinlenmenin kendisine iyi geleceğini söyleyip evine gitti.

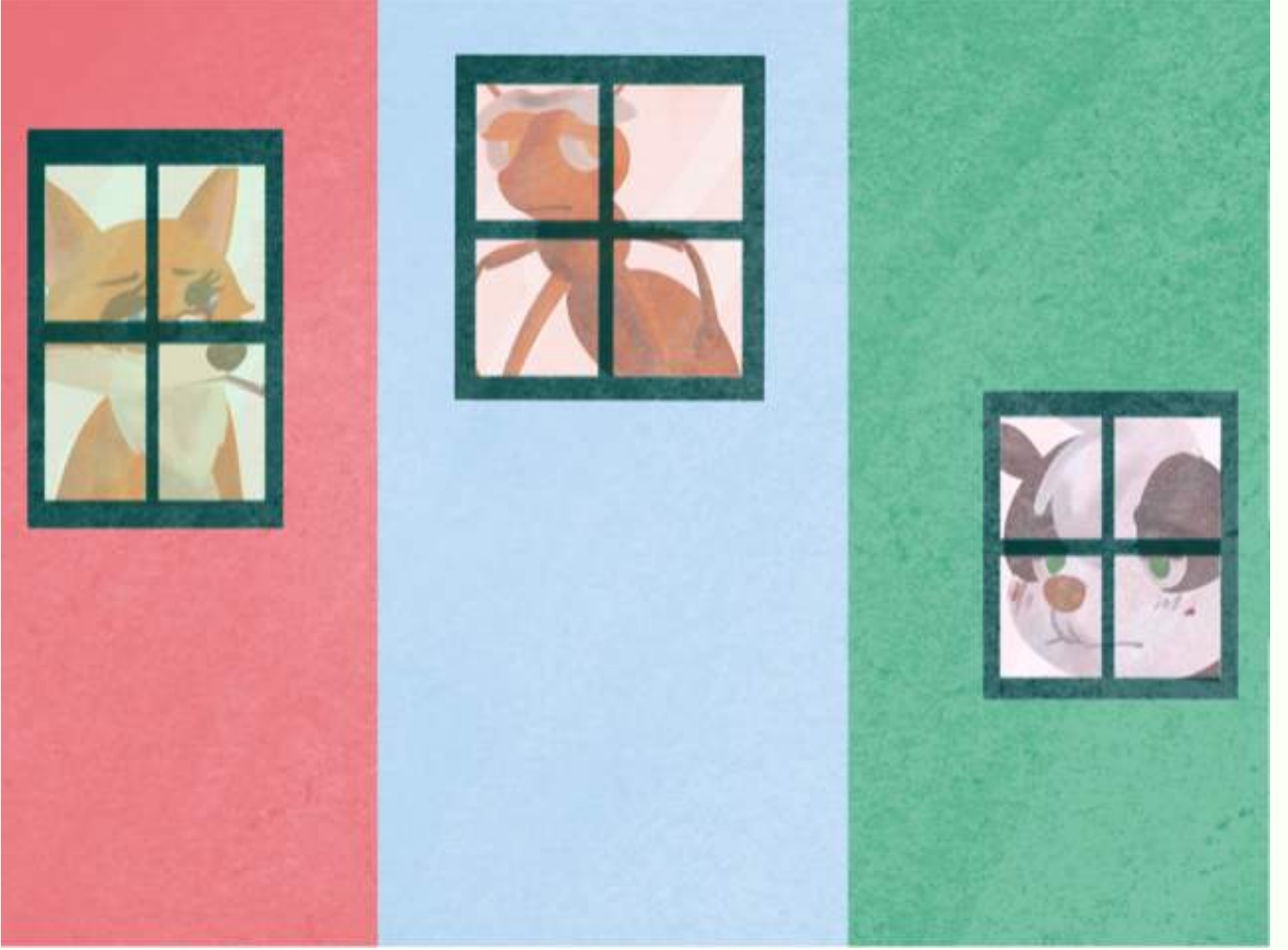

Arkadaşları ise ayı ve yıldızları izleyerek başka ormanları gezmenin hayalini kurdular.

Aradan günler geçmiŐti ama Őıpyı bir türlü iyileŐemiyor, hatta daha da kötüleŐiyordu.

Üstüne üstlük arkadaşları da hastalanmıştı.
Ateşleri yükselmiş ve sürekli öksürüyorlardı.

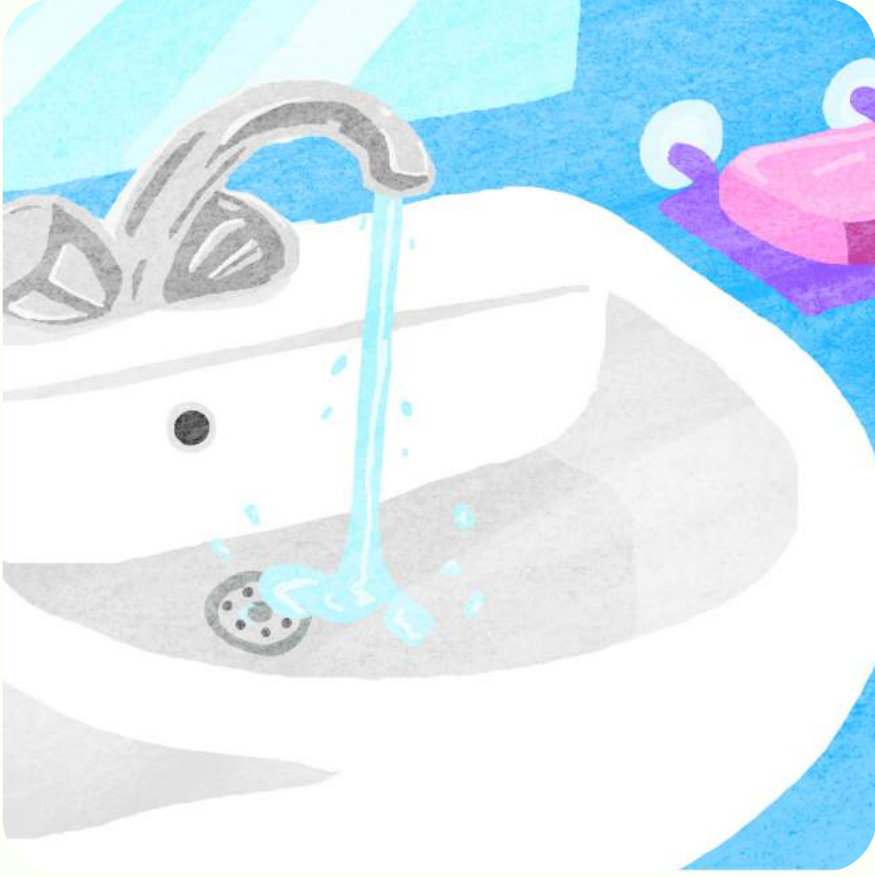
Ormanda yaşanan her şeyden haberdar olan Baykuş Dino olup biteni Mavi Ormanın yaşlı ve bilge doktoru Ayı Bobo'ya anlatmaya karar verdi. Ne de olsa Ayı Bobo çok hastalık görmüştü buna da bir çare bulabilirdi. Baykuş Dino, Ayı Bobo'nun yanına gidip olan biteni anlattı.

-Hımmm bu işte bir terslik var. Salyangoz Şıpı ile görüşenler de hasta olduğuna göre çok dikkatli olmalıyız. Bu hastalık bulaşıcı olabilir diye düşündü. Baykuş Dino bu cevap karşısında çok tedirgin oldu.

Ayı Bobo kendini hastalığa karşı korumak için ellerine eldiven, yüzüne maske takarak Salyangoz Şıpı, Kokarca Kuki, Tilki Milki Teyze ve Karınca Curi'yi evlerinde ayrı ayrı ziyaret etti.

Onları muayene ettikten sonra evlerinde dinlenmelerini, sağlıklı besinler yemelerini, ellerini sabunla yıkamalarını ve en önemlisi de iyileşene kadar evden çıkmamaları gerektiğini ifade etti. Onlara ilaçlarını eczacı Baykuş Dino'nun getireceğini söyleyerek oradan ayrıldı.

Doktor Ayı Bobo evine vardığında kitaplarını okudu, araştırdı, düşündü ve fark etti ki bu hastalık daha önce Mavi Ormanda hiç yaşanmamıştı. Ormandaki herkes hasta olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı.

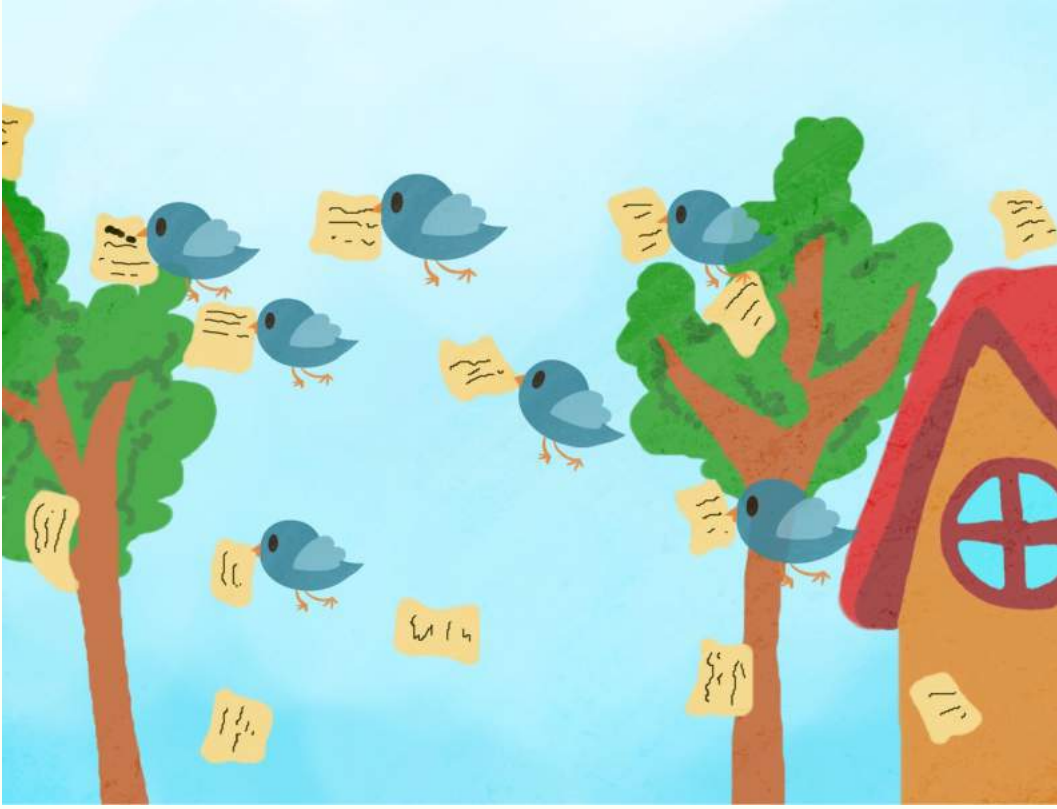

O sırada Baykuş Dino geldi.

-Heyy Ayı Bobo Tilki Milki'nin kuzenine de hastalık bulaşmış. Böyle giderse herkes hasta olacak. Ne yapacağız? diye sordu.

-Ayı Bobo sakın bir tavırla galiba bu hastalık tahmin ettiğimden de hızlı yayılıyor. Hemen önlem almalı vakit kaybetmeden ormandaki herkese haber vermeliyiz. Ama bunu nasıl yapacağız. Herkesi bir araya toplayıp anlatsak olmaz. Hastalık daha çabuk yayılır, herkes hasta olabilir diye yanıtladı.

-Baykuş Dino heyecanla Doktor Bobo! Sen orman sakinlerini bu yeni hastalıktan haberdar edecek bir yazı hazırla biz de diğer kuşlarla birlikte bu yazıyı herkese dağıtırız deyince

-Ayı Bobo Tamam. Ama kimseye yaklaşımadan, havadan dağıtmalısınız. Çünkü kimin hasta olup olmadığını bilmiyoruz. Kendinizi korumalısınız dedi.

Ayı Bobo orman sakinlerine yeni bir hastalığın ortaya çıktığını ve bu hastalıktan korunmak için herkesin ellerin sık sık sabunla yıkaması gerektiğini, sağlıklı besinler yemeleri ve en önemlisi hastalar iyileşene kadar evlerinden çıkmamaları gerektiğini yazdı. Diğer ormanlar da yaşayan canlıları da bilgilendirmek için Mavi Orman'da yeni bir hastalığın oluştuğunu ve hastalık bitene kadar da gelmemeleri gerektiği haberini ulaştırdı.

Mavi Orman'da herkes ayı Bobo'ya çok saygı duyuyordu. O çok bilge bir doktordu. Ama evden çıkmamakta ne demektir. Hiç evden çıkmadan yaşanır mıydı? Bazı hayvanlar aralarında böyle konuşup Ayı Bobo'nun isteğine uymak istemiyordu. Aradan günler geçip hastalananlar artınca onlarda korkmaya başladı. Artık kimse evinden çıkmıyordu. Herkes hastaların iyileşmesini bekliyordu. Herkes iyileştiğinde dışarıya çıkmak daha güvenli olacaktı. Ama bir kere hastalanınca öyle çabuk iyileşilemiyordu.

Doktor Ayı Bobo, Hemşire Arı Seta ve Eczacı Baykuş Dino neredeyse hiç dinlenmeden çalışıyor herkesi iyileştirmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Evlerinden dışarıya çıkamayan orman sakinleriyse bol bol kitap okudular, bozulan eşyalarını tamir edip boya yaptılar, çocuklarına masal anlattılar, evde oynanabilecek yeni oyunlar keşfettiler ama yine de bazen canları çok sıkıldı. Pencerelelerinden dışarıya özlemle bakıp eski günleri düşündüler. Dışarıya çıkıp temiz hava almadan, kırlarda dolaşmadan, güneşlenmeden yaşamak çok zordu. Ama onların sağlığı için çalışan Ayı Bobo, Baykuş Dino, Arı Seta ve yiyecek aldıkları Bakkal Sincap Zıp'ın ne kadar çok çalıştığını düşününce sabırla beklemeleri gerektiğine karar verdiler.

Doktor Ayı Bobo, Hemşire Arı Seta ve Ezcacı Baykuş Dino çok iyi bir ekip olmuşlar ve sonunda ormandaki herkesi iyileştirmişlerdi. Hastalığın bittiğini öğrenen herkes neşe içinde dışarıya koştu. Dostlarını yeniden görüp sarılabilmek çok keyifliydi. Ağaçlar, çiçekler, gökyüzü her şey ne kadar da güzel görünüyordu. Çocuklar yeniden okula gidebilecekleri, arkadaşlarıyla oyunlar oynayabilecekleri için sevinçle zıplayıp dans ediyorlardı.

Herkes bu kadar sevinçliyken Salyangoz Şıpı üzgün üzgün evinde oturuyordu. Onu böyle üzgün gören dostları hemen Şıpı'nın yanına gidip onu neşelendirmeye çalıştılar.

-Şıpı üzüntüyle bütün bu olanlar benim yüzümden daha dikkatli olabilirdim diyerek ağlamaya başladı.

-Tilki Milki Teyze Şıpı bu herkesin başına gelebilirdi. Bunda senin bir suçun yok ki dedi.

-Kokarca Kuki tabi ben de geçtiğimiz ay Kırmızı Ormanı gezmeye gitmiştim ben de hasta olabilirdim. Çevremizdekilerin hasta olduklarını bazen anlayamayız diye ekledi.

O sırada Doktor Ayı Bobo:

-Artık üzölmeyin her şey geçti, umarım bir daha böyle bir şey yaşanmaz. Biz yine de hep dikkatli olup, ellerimizi sık sık yıkamaya ve sağlıklı beslenmeye devam edelim. Şimdi hadi bakalım artık şölenin tadını çıkaralım diyerek yiyeceklerin başına gitti.

Salyangoz Şıpi ve arkadaşları tekrar sağlıklarına kavuştukları için mutlulukla birbirlerine sarıldılar. Karınca Curi aralarından sıyrılarak,

-Vauvv bakın havuçlu kek mi o? Ben daha fazla dayanamıyorum, diye yemek masasına koştu. Arkadaşları Karınca Curi'nin bu haline kahkahayla gülererek onlarda şölene katıldılar.

Şölen tam bir hafta boyunca sürdü ve Mavi Orman sakinleri sağlık ve mutluluk içinde yaşamaya devam ettiler.

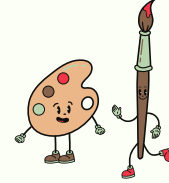

Yazan

Öz. Eğt. Öğrt.
Nalan GÜLER
CEYLAN

Melis
CEBE

Pınar
KAHRIMAN

Resimleyenler

Hikayemizin seslendirilmesi yapılmış video formatına Kadıköy RAM youtube kanalından ulaşabilirsiniz.

link: <https://www.youtube.com/watch?v=mmcgUHiEGUA>

Avni Akyol
Güzel Sanatlar Lisesine
verdiği katkılardan dolayı teşekkür
ederiz.

KİTAP VE FİLM KÖŞESİ

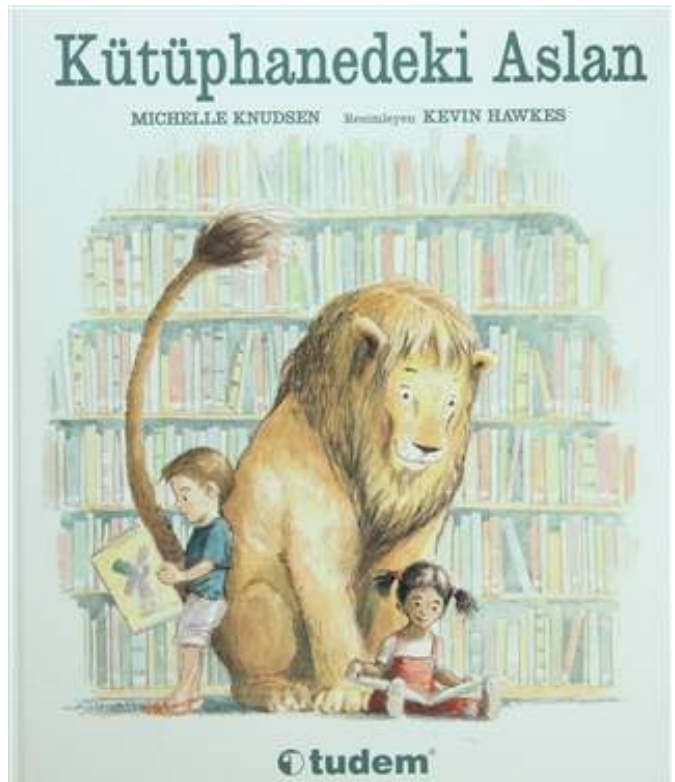

Sarı gagalı küçük kuş göç zamanını kaçırmıştı. Yapraklarını dökmeyen Ulu Ağaç ve Böğürtlen Cini, yalnız kalan Sarı Gaga'yı korumak için kolları sıvadılar. Dostluk ve dayanışmanın en güzel örneklerinden biri.

Yazan ve Resimleyen: Feridun ORAL
YKY Yayınları
3- 7 yaş arası çocuklara

Bir gün bir kütüphaneye bir aslan gelir. Kütüphanede bir aslan var ve kimse ne yapılması gerektiğini bilmiyor. Bağırarak ilgili kurallar var. Koşarak ilgili kurallar var. Ama aslanlarla ilgili hiç kural yok! “Yalnızlık, kabullenmek ve arkadaşlıkla ilgili yumuşacık bir hikaye... İlkokul sınıflarında yüksek sesle okunacak bir kitap.”

Yazan: Michelle KNUDSEN
Resimleyen: Kevin HAWKES
Tudem Yayınları
5-8 yaş arası çocuklara

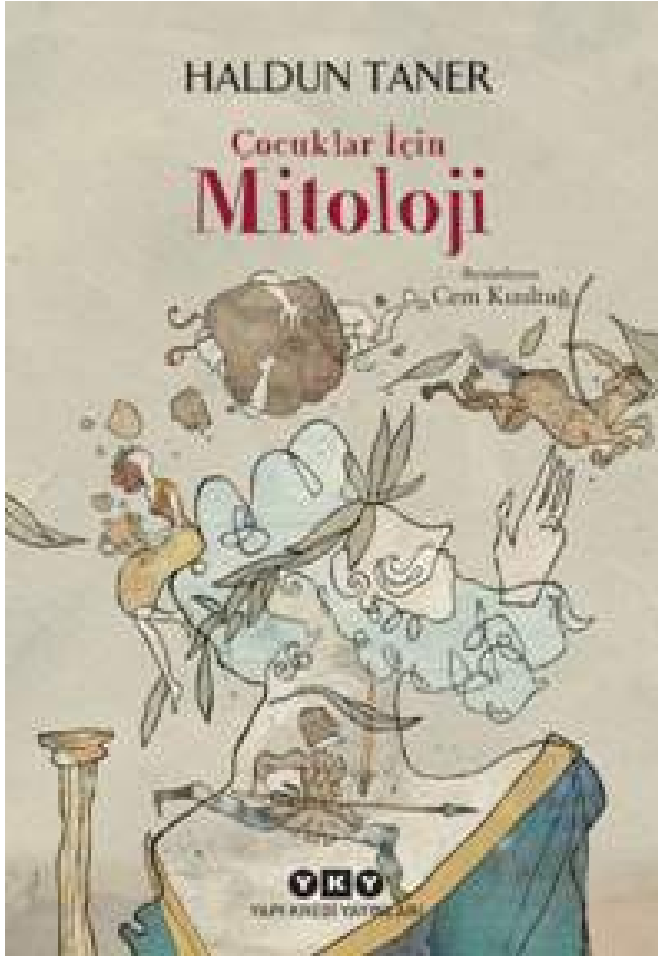

Hazırlayanlar: Yıldırım KARAKİYA, M.Banu AKSOY
Tudem Yayınları

**HAYATI
MAJANDALAMAYAN
KALMASIN!**

Majanda 2021; bir günü, bir haftayı ve bütün bir ayı kapsayan etkileşimli içeriğiyle, çocuklara ajanda kullanma alışkanlığı kazandıracak benzersiz bir kılavuz. Alışlagelmiş tüm ajandalardan farklılaşan özgün tasarımıyla dikkat çeken Majanda 2021, yemek ve içecek tariflerinden tişörtten çanta tasarlama, renkli oyunlardan keyifli öykülere uzanan dopdolu sayfalarıyla yıl boyunca eğlenceyi garantiliyor! Okurunu her ay hoşgörü, saygı, sadelik, dürüstlük, işbirliği gibi farklı evrensel değerlerle buluşturan Majanda 2021, zamanı doğru ve verimli yönetmenin inceliklerini paylaşmanın yanı sıra hayatı kolaylaştıracak pek çok ipucu da sunuyor. Yıl geneline yaydığı etkinlik seçkisiyle, çocukların genel kültürünü artırıyor, onları yeni hobiler edinmeye teşvik ediyor. (Tanıtım Bülteninden)

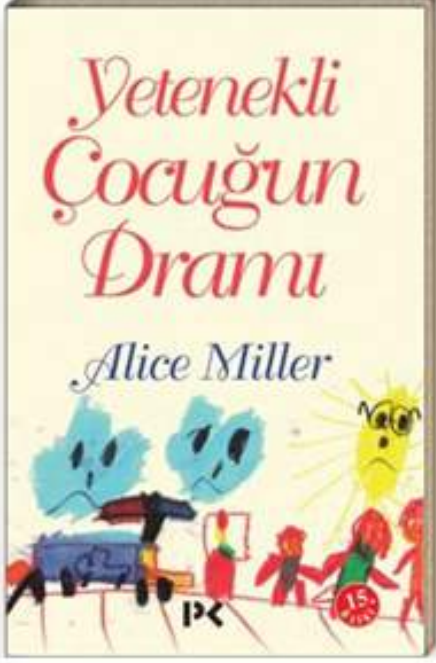
Yazan: Haldun TANER
Resimleyen: Cem KIZILTUĞ
YKY Yayınları
12-15 yaş arası çocuklara

Haldun Taner'in 1977 yılında Milliyet Çocuk dergisi için yazdığı mitoloji masalları ilk kez "Çocuklar İçin Mitoloji" adıyla bir arada. Cem Kızıltuğ'un usta işi resimleriyle Yunan mitolojisinin kahramanları ve olayları artık keyifli birer okuma parçası. Çocukların, gençlerin, hatta yetişkinlerin tat alarak okuyacakları, okurken de çok şey öğrenecekleri bir kitap. Mitoloji neye mi yarar, diye soranlara şöyle cevap verebiliriz: Mitoloji bizi geçmişin zengin bir hayal dünyası ile bağlar, çoğu sanat ve edebiyat eserlerine esin kaynağı olan bir alanı yakınımıza getirir. Mitoloji bilsek, örneğin her günlük dilimizde de bu renkli ve canlı 4 deyimlerden, simgelerden yararlanabiliriz. (Tanıtım Bülteninden)

Mitoloji neye yarar?

YETİŞKİNLERE KİTAP

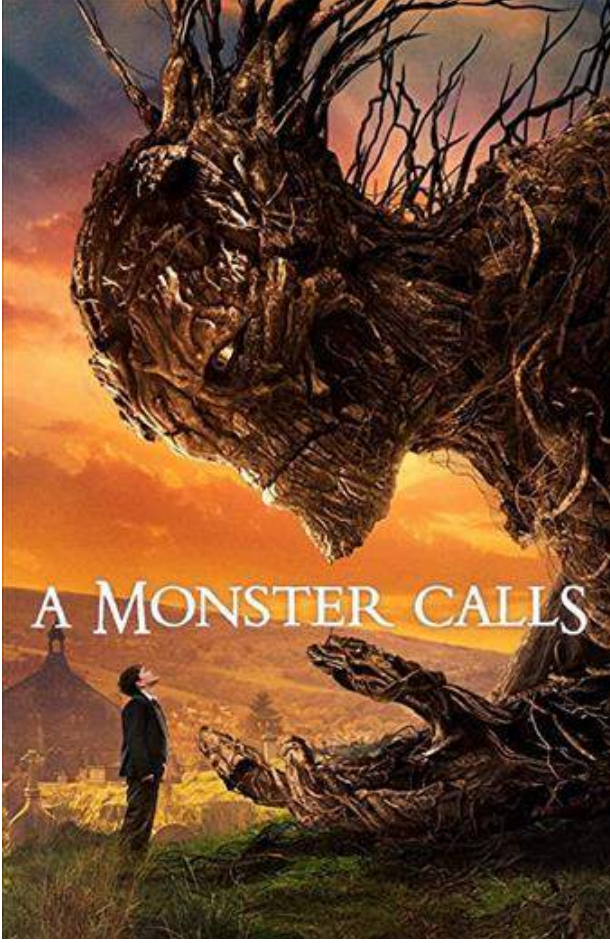
Yazan: Alice MİLLER
Çevirmen: Emine AVŞAR
Profil Kitap

Deneyimlerimizden ruhsal rahatsızlıklarla mücadele ederken her zaman kullanabileceğimiz çok önemli bir araca sahip olduğumuzu öğrendik. Bu araç tek ve benzersiz olan kendi çocukluk öykümüzün gerçeğini duygusal yönüyle kavrayabilmemiz, duygularımızla ona ulaşabilmemizdir... Fakat yanılısamalardan kendimizi tümüyle kurtarabilir miyiz? Her yaşam yanılısamalarla doludur; bu da, sanıyorum, gerçek bize çoğu zaman dayanılmaz görüldüğü içindir. Yine de gerçek bizim için o denli vazgeçilmezdir ki, ona varamamış olmayı ağır rahatsızlıklarla ödütürüz. Bu nedenle uzun bir süreç sonunda bize yeni bir özgürlük alanının kapılarını açıncaya kadar, acı vereceğini bilerek gerçeği keşfetmeye çalışıyoruz... Ya da buna katlanamayıp yalnızca bilişsel düzeyde bir kavrayışla yetiniyoruz. Fakat böyle yapınca da yanılısamaların alanından kurtulmamız mümkün olmuyor. (Tanıtım Bülteninden)

Yazan: Hal Edward RUNKEL
Çevirmen: Ebrar GÜLDEMLER
Aganta Kitap

Anne babaların aileleri için istediği aşağı yukarı aynıdır: sakin, karşılıklı saygı ve sevgiye dayalı bir aile ortamı. Bağırmayan Anne Baba Olmak şiddetsiz iletişimi anlatıyor. Hal Edward Runkel dünyayı ilişki ilişki, tek tek sakinleştireceğine inanıyor. Yeni bir metot, “üç günde çocuğunuzu nasıl muma çevirirsiniz” türünden bir ebeveynlik yöntemi sunmuyor. Aksine, kendinize odaklandığınızda ve böylece sakin kalabildiğinizde yaşamakta olduğunuz sorunları hiç yaşamayacağınızı söylüyor. Önerileri uygulamak size sadece çocuklarınızla ilişkilerinizde değil, tüm ilişkilerinizde faydalı olacak. Yeni bir bakış açısı kazanacaksınız ve bu pencereden baktığınızda sizi zorlayan sorunlar bambaşka görünecek. Bağırmadan, öfkelenmeden, “hadi” demeden çocuk büyütme mümkün, denemeye ne dersiniz? (Tanıtım Bülteninden)

CANAVARIN ÇAĞRISI

Ülke: İngiltere, İspanya, ABD

Kategori: Fantastik, Dram

Vizyon Tarihi: 07 Ekim 2016

Yönetmen: Juan Antonio Bayona

Öykü: Patrick Ness, Siobhan Dowd

Yaş sınırı:12+

Ünlü bir romandan uyarlanan film, 13 yaşında bir çocuğun ölmek üzere olan annesiyle yürek burkan vedalaşmasını anlatıyor. Sevgi, kayıplarımız ve umut üzerine çok çarpıcı bir romandır Patrick Ness'in ünlü romanı "Canavarın Çağrısı" (A Monster Calls). 12-13 yaşlarındaki Conor'ın küçük omuzlarında taşınması zor bir yük vardır. Annesi ölümcül bir hastalıkla mücadele ederken, biraz geçimsiz ve sert tavırları olan büyükannesine didişmektedir. Bir yandan da okulundaki zorba çocukların tacizleriyle uğraşıp duruyordur. Conor hayatın bu sert yüzüyle erken bir yaşta baş etmeye çalışmaktadır. Hayal gücüyle oluşturduğu fantastik dünyası onun tek sığınağıdır. Ancak bu dünyada ortaya çıkan dev bir ağaç canavarı yüzünden bu hayal dünyasında da rahat edemez olmuştur. Ama bu canavar her ne kadar aksi gibi görünse de aslında ona kötülük yapma amacında değildir. Conor'a hikayeler anlatıyor ve onu sarsmaya çalışıyordur. Bu hikayelerle aslında Conor'a hem hayatı hem de bir türlü kabullenemediği bir gerçeği anlatmak istiyordur: Hayatta acı kayıplarla baş etmenin, mücadele etmenin sırrını...

<https://cocuklasinema.com/film-detay/canavarin-cagrisi-431>

DEHA

Ülke: ABD

Kategori: Dram, Aile

Vizyon Tarihi: 07 Ekim 2016

Yönetmen: Marc Webb

Yaş sınırı:12+

Matematik dehası küçük bir kız ve amcasının duygusal hikayesi bazı yetişkin temalara da sahip.“Deha”da annesinin ölümünden sonra dayısıyla yaşayan matematik dehası küçük kız Mary’nin hikayesini izliyoruz. Kız kardeşinin ölümünden sonra üniversitedeki işini bırakan ve onun vasiyeti gereği yeğenini yanına alan Frank onu kendi bildiği gibi yetiştirmiştir hep. Mary’nin, annesi gibi bir matematik dehası olmasını da yine kardeşinin vasiyeti gereği çok irdemez. Çünkü kendi annesi Evelyn, kız kardeşini kendi mükemmeliyetçiliği ve tatminsizliği için matematik konusunda çok fazla zorlamıştır. Frank, Mary’nin özel okullarda ileri matematik formülleri içinde değil, arkadaşlarıyla normal bir çocukluk geçirmesini sağlamaya çalışmaktadır. Ancak büyükanne Evelyn bir gün çıkagelir, torununun yanında yaşamasını istediğini belirtir...

<https://cocuklasinema.com/film-detay/deha-378>